

GLOBAL DIALOGUE

3.2

5 publicații pe an în 14 limbi

Sociologia ca vocație

André Béteille, Jacklyn Cock

Politică în Orientul Mijlociu

Mustafa Attir,
Sari Hanafi,
Feras Hammami

Răspunsuri la Criza din Portugalia

José Socero,
Dora Fonseca,
Maria Luísa Quaresma

- > Trei ipostaze-cheie ale sociologiei taiwaneze
- > Sociologia unei națiuni mici
- > Aspecte morale în Chile
- > Mediul politic în Chile
- > Migranții ocupă centrul orașului Santiago
- > Internaționalizarea sociologiei
- > Sociologia din SUA este în declin?
- > Balcanii dincolo de balcanizare
- > Interdisciplinaritate
- > Sociologie și transformări sociale
- > Mișcări sociale globale
- > Participarea tinerilor la Națiunile Unite
- > Eseu foto – Adevărații Bedik

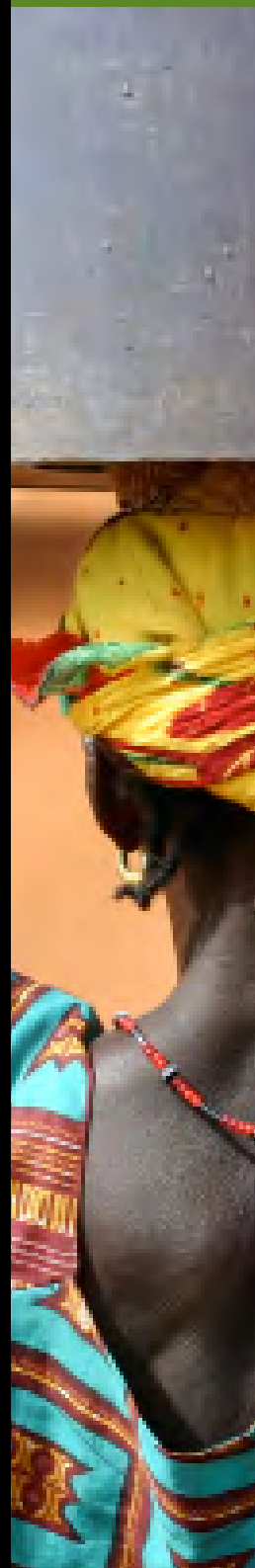
NEWSLETTER

International
Sociological
Association

VOLUMUL 3 / NUMĂRUL 2 / FEBRUARIE 2013
www.isa-sociology.org/global-dialogue/

GD

> Editorial

Față în față cu o lume inegală

Scriu acest editorial din Ramallah, centrul administrativ al Autorității Palestiniene din West Bank – un loc de excepție care deschide noi perspective de dominație, afectând condițiile de a produce sociologie. Dacă Gaza trăiește violența rapidă și terifiantă a bombardamentelor, atunci West Bank trăiește o formă de violență lentă – ca să continuăm formularea lui Jackie Cock din acest număr al Global Dialogue – a divizărilor geografice, a multiplicării punctelor de verificare, a peretelui care atentează la expulzarea palestinienilor de pe teritoriul lor, despărțindu-i unii de ceilalți, conspirând pentru a promova expansiunea așezărilor israeliene.

Viața în West Bank se definește prin incertitudine și insecuritate, fără excepție și viața studentească. Dar palestinienii au atât de multe resurse pentru a se apăra pe cât israelienii îi brutalizează. De exemplu, Universitatea Al-Quds, cu sediul în Abu Dis, a sponsorizat un experiment unic numit Campus în Tabere – un proiect de introducere a educației critice noi în taberele de refugiați. Creația lui Alessandro Petti, Sandi Hilal și Munir Fasheh, cincisprezece tineri, bărbați și femei din patru tabere au elaborat un “dicționar colectiv” care problematizează concepte uzuale din științele sociale – cetățenie, participare, bunăstare, sustenabilitate, cunoaștere, relație, generalitate – conferindu-le semnificație locală. Acest proces intens de a răspândi educația a dus la transformarea conștiinței sociale asupra taberelor, care nu mai sunt considerate locuri de victimizare, ci spații politice care au fost constituite și reconstituite din 1948.

Așa cum afirmă și Feras Hammami în acest număr al Global Dialogue, starea de excepție afectează și dominatorii – Statul Israelian se confruntă cu neînțelegeri în propriile universități. Desigur, Israel nu este singurul exemplu de conducere dictatorială din această regiune. Mustafa Attir povestește cum era să studiezi sociologie sub regimul lui Gadhafi și provocările pe care acest fapt le ridică asupra noii ordini. Îndepărtându-ne de acest subiect, sociologii din Chile – Oriana Bernasconi, Alejandro Pelfine și Carolina Stefoni descriu limitările și paradoxurile tranziției democratice din perspectiva modului în care afectează aspectele morale, mediul și migrația. Tema democratizării însoțește, de asemenea, descrierea lui Michael Hsiao cu privire la traiectoria ascendentă a sociologiei taiwaneze, începând cu importanța teoriilor și metodelor Americane, îndreptarea ulterioară asupra criticii partidului de stat autoritar KMT și continuând cu o schimbare radicală, în timp ce sociologii s-au alăturat mișcării democratice. Combătând acest punct de vedere optimist, Su-Jen Huang pune la îndoială sociologia realizată în țări mici cu o comunitate de cercetare limitată.

Astfel de impedimente nu opresc tehnicile inovative ale intervenției sociologice. După cum aflăm de la José Soeiro și Dora Fonseca, sociologii portughezi au dezvoltat mobilizări inovative împotriva măsurilor de austeritate, multe dintre acestea preluate din America Latină. Acești tineri sociologi sunt mai puțin preocupați cu privire la dilemele atât de elocvent descrise de către Eloísa Martín, editor la Current Sociology, dilemele asupra operării într-o lume profesională guvernată de normele din Nord. Ei sunt gata să se adapteze și să recreeze sociologia, luată de oriunde, să provoace caracterul distrugător al celui de-al treilea val de marketizare și instrumentele sale politice.

> **Global Dialogue** poate fi citit on-line în 14 limbi pe website-ul ISA
> Pot fi trimise observații pe adresa: burawoy@berkeley.edu

André Béteille, unul dintre cei mai apreciați oameni de știință din India, discută relația dintre sociologie și antropologie și cum sociologii trebuie să manifeste o autonomie critică când intră pe tărâmurile politice și publice.

Jacklyn Cock, feministă, ecologist și gânditor critic subliniază ubicuitatea violenței încete și distructive din Africa de Sud de azi – o temă centrală și necesară pentru analizele sociologice.

Intr-un interviu cu Sari Hanafi, sociologul libian **Mustafa Attir** descrie cum era să fii sociolog sub regimul represiv al lui Gadhafi și provocările cu care se confruntă sociologii libieni în ziua de azi.

> Echipa editorială

Editor:

Michael Burawoy.

Editori-șefi:

Lola Busuttil, August Bagà.

Editori asociați:

Margaret Abraham, Tina Uys, Raquel Sosa,
Jennifer Platt, Robert Van Krieken.

Editori consultanți:

Izabela Barlinska, Louis Chauvel, Dilek Cindoğlu,
Tom Dwyer, Jan Fritz, Sari Hanafi, Jaime Jiménez,
Habibul Khondker, Simon Mapadimeng, Ishwar Modi,
Nikita Pokrovsky, Emma Porio, Yoshimichi Sato, Vineeta
Sinha, Benjamin Tejerina, Chin-Chun Yi,
Elena Zdravomyslova.

Editori regionali

Lumea arabă:

Sari Hanafi, Mounir Saidani.

Brazilia:

Gustavo Taniguti, Juliana Tonche, Pedro Mancini, Célia
da Graça Arribas, Andreza Galli,
Renata Barreto Preturlan, Rossana Marinho.

Columbia:

María José Álvarez Rivadulla, Sebastián
Villamizar Santamaría, Andrés Castro Araújo.

India:

Ishwar Modi, Rajiv Gupta, Rashmi Jain, Uday Singh.

Iran:

Reyhaneh Javadi, Najmeh Taheri, Hamidreza Rafatnejad,
Saghar Bozorgi, Zohreh Sorooshfar, Faezeh Khajehzadeh.

Japonia:

Kazuhiisa Nishihara, Mari Shiba, Kousuke Himeno,
Tomohiro Takami, Yutaka Iwadata, Kazuhiro Ikeda,
Yu Fukuda, Michiko Sambe, Takako Sato, Shohei Ogawa,
Tomoyuki Ide, Yuko Hotta, Yusuke Kosaka.

Polonia:

Mikołaj Mierzejewski, Karolina Mikołajewska,
Jakub Rozenbaum, Krzysztof Gubański,
Emilia Hudzińska, Julia Legat, Adam Müller,
Tomasz Piątek, Anna Piekutowska, Anna Rzeźnik,
Konrad Siemaszko, Justyna Witkowska, Zofia Włodarczyk.

România:

Cosima Rughiniș, Ileana Cinziana Surdu.

Rusia:

Elena Zdravomyslova, Anna Kadnikova,
Elena Nikiforova, Asja Voronkova, Ekaterina Moskaleva,
Julia Martinavichene.

Taiwan:

Jing-Mao Ho.

Turcia:

Aytil Kasapoğlu, Nilay Çabuk Kaya, Günnur Ertong,
Yonca Odabaş, Zeynep Baykal, Gizem Güner.

Consultanți Media:

Annie Lin, José Reguera.

Consultant editorial:

Abigail Andrews.

Mulțumim echipei de traducători în limba română

(în ordine alfabetică):

Monica Alexandru, Telegdy Balasz, Marian Mihai Bogdan,
Adriana Bondor, Ramona Cantaragiu, Miriam Cihodariu-Ioniță,
Cătălina Gulie, Gabriela Ivan, Angelica Helena Marinescu,
Monica Nădrag, Lucian Rotariu, Alina Stan,
Ileana-Cinziana Surdu, Mara Șerban, Elena Tudor, Cristian
Constantin Vereș

> În acest număr

Editorial: Față în față cu o lume inegală 2

Vocația sociologiei – O perspectivă pragmatică
de **André Béteille, India** 4

Vocația Sociologiei – Expunerea violenței lente
de **Jacklyn Cock, Africa de Sud** 6

> POLITICĂ ÎN ORIENTUL MIJLOCIU

Sociologie libaneză în timpul și după dictatură
Un interviu cu **Mustafa Attir, Libia** 8

Criza politică în universitățile din Israel
de **Feras Hammami, Suedia** 11

> RĂSPUNSURI LA CRIZA DIN PORTUGALIA

Teatrul celor Oprimați – Formă a Sociologiei publice?
de **José Socero, Portugalia** 13

Preară, dar inflexibilă
de **Dora Fonseca, Portugalia** 15

Sociologia în Quicksand
de **Maria Luísa Quaresma, Portugalia** 17

> SOCIOLOGIA TAIWANEZĂ

Trei ipostaze-cheie ale sociologiei taiwaneze
de **Hsin-Huang Michael Hsiao, Taiwan** 19

Situația Dificilă a Sociologiei într-o Națiune Mică
de **Su-Jen Huang, Taiwan** 21

> PROVOCARA DEMOCRATICĂ DIN CHILE

Aspecte Morale și Libertăți Individuale în Chile
de **Oriana Bernasconi, Chile** 23

Limitele politicii de mediu în Chile
de **Alejandro Pelfini, Chile** 24

Ocuparea centrului orașului Santiago de Chile de către imigranți
de **Carolina Stefoni, Chile** 26

> NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

Provocarea de a internaționaliza sociologia
de **Eloísa Martín, Brazilia** 28

Sociologia din SUA este în declin?
de **Bronwen Lichtenstein, USA** 30

> CONFERINȚE

Balcanii dincolo de Balcanizare
de **Svetla Koleva, Bulgaria** 32

Interdisciplinaritate
de **Clarence M. Batan, Filipine** 34

Sociologia și transformările sociale
de **Leslie Lopez, Filipine** 36

Mișcări globale, revendicări naționale
de **Benjamín Tejerina, Spania** 37

> RUBRICI SPECIALE

Participarea tinerilor la Națiunile Unite
de **Jovanni Rodriguez, SUA** 38

Eseu Foto – Adevărații Bedik
de **Eryn Snyder, SUA** 39

> Vocația sociologiei

O perspectivă pragmatică

de André Béteille, Universitatea din Delhi, India

André Béteille a fost numit “cel mai înțelept om” din India și pe bună dreptate. Începând cu monografia sa canonică, *Castă, Clasă și putere*, care aduce sociologia weberiană într-un studiu antropologic al unui sat, Béteille a scris despre aproape fiecare dimensiune a inegalității și despre o gamă largă de probleme publice corelate. A primit multe distincții și premii și a prezidat Consiliul Indian de Cercetare în Științe Sociale. A demisionat din Comisia de Cunoaștere Națională a Primului Ministru când aceasta a propus creșterea rezervărilor de posturi de lucru bazate pe caste. Este în mare măsură sociologul public dedicat profesiei sale, care a scris în toate ziarele importante și a reacționat atunci când opinia publică era în dezacord cu perspectiva sa sociologică.

André Béteille, fotografiat recent la Delhi.

Adoptarea sociologiei ca vocație cere ca o persoană să dezvolte și să mențină un simț al sociologiei ca disciplină intelectuală distinctă. În același timp, dacă ar trebui să urmărim sociologia ca vocație și nu ca simplă carieră, nu e de ajuns să ne concentrăm asupra aparatului tehnic al disciplinei, deși și acesta este important și nu poate fi tratat cu ușurință. Sociologia ca disciplină intelectuală a dezvoltat un corp extins de concepte, metode și teorii, dar puțin interconectat, și care trebuie tratat ca o resursă prețioasă de către fiecare sociolog practicant.

Sociologia trebuie diferențiată de simțul comun care e limitat și face uz de multe presupuneri nefondate pentru a interpreta și explica fenomene ale vieții de zi cu zi. Sociologia nu trebuie să se opună simțului comun, dar trebuie să treacă dincolo de acesta, pentru a atinge o viziune mai largă și mai profundă a felului cum funcționează societatea.

Subiectul sociologiei este de așa natură încât este mult mai dificil să-l separăm de presupunerile și judecățile simțului comun decât în cazul, să spunem, al fizicii atomice sau al biologiei moleculare. În plus, în timp ce problemele de zi cu zi pot fi materie primă pentru sociolog, perspectiva sociologului diferă de cea a jurnalistului.

Ca disciplină intelectuală, sociologia poate fi văzută ca având trei caracteristici: (i) este o știință empirică; (ii) este o știință sistematică; și (iii) este o știință comparativă. Ca știință empirică, sociologia caută să mențină o distincție clară între judecățile de valoare și judecăți ale realității, sau între problematici de genul “a trebui” și “a fi”. Ca să fim siguri, studiul societății cere studiul normelor și al valorilor acestora, dar sociologul studiază normele în sens descriptiv și nu prescriptiv. Mai mult, sociologul caută să examineze în mod sistematic interconexiunile dintre procesele sociale, fără nici

>>

o prezumție referitoare la faptul că acestea sunt fundamental armonioase sau discordante. În fine, sociologia este o știință comparativă care caută să plaseze pe același plan de observație și cercetare toate societățile umane, atât propria societate a sociologului, cât și alte societăți.

Dedicația mea față de metoda comparativă m-a făcut un fervent apărător al unității dintre sociologie și antropologie socială. Majoritatea indienilor studiază, de fapt, societatea și cultura indiană, dar țara este atât de mare și populația atât de diversă încât întreaga suită de dispoziții sociale poate fi studiată în cadrul aceleiași țări. Tendința firească în India este de a lucra pornind de la prezumția unității sociologiei și antropologiei sociale, în timp ce în Vest tendința a fost de a separa studiul societăților “avansate” descrise ca sociologie de studiul comunităților prealfabetizate, tribale sau țărănești, care sunt atribuite antropologiei.

Același angajament pentru metoda comparativă m-a făcut să fiu sceptic în ceea ce privește perspectiva susținută de obicei în India conform căreia indienii ar trebui să dezvolte propria sociologie pentru a se elibera de constrângerile cadrului vestit de cercetare și analiză. Cadrul general al sociologiei poate să-și aibă originea în Europa sau America și poate fi încă perceput prin prisma prezumțiilor care apar în aceste societăți, dar nu există nici un motiv pentru a crede că acest cadru este rigid și inflexibil și nu se poate schimba. De fapt, el s-a modificat continuu, și eu însumi am scris lucrări cu caracter general despre inegalitate, cu minima așteptare că vor fi citite de studenți, atât în India, cât și în afara Indiei.

De-a lungul unei lungi cariere în care am predat cursanților de studii postuniversitare ai unei instituții de primă clasă, m-am confruntat, la fel ca majoritatea colegilor mei din India, cu nevoia de a armoniza predarea “teoriei sociologice” cu “sociologia Indiei”. În cursurile despre “teorie” studenții sunt învățați despre Marx, Weber, Durkheim, Parsons, Merton și alții, în vreme ce în cursurile despre India sunt învățați despre sat, castă, familie extinsă, astfel încât, firește, le este greu să facă legătura între cele două seturi de cursuri.

Am dezvoltat, de-a lungul carierei mele de profesor, o abordare bazată pe ceea ce se numește “gândire sociologică”. După ce explic trăsăturile definitorii ale sociologiei ca disciplină intelectuală, discut o varietate de teme specifice. Încep ade-

sea cu politica și vorbesc despre “abordarea sociologică a politicii”. La urma-urmei, politica interesează o categorie mare de persoane. Ceea ce întreb este dacă sociologia aduce ceva diferit în înțelegerea politicii. Aceeași întrebare poate fi pusă și în ceea ce privește religia. Religia a atras atenția intelectualilor, de la teologi la filosofi, cu mult înainte ca sociologia să devină o disciplină intelectuală: a adus sociologia ceva nou în înțelegerea religiei? Putem pune aceeași întrebare despre familie, rudenie, căsătorie și un număr de alte subiecte.

Am folosit ideea raționamentului sociologic pentru a transmite unui public mai larg constatările anchetei și investigației sociologice. Punctul meu de vedere este că sociologul ar trebui să scrie pentru profesia sa, însă nu numai pentru profesia sa. El are de asemenea responsabilitatea de a ajunge la un public mai larg. Prin urmare, pe lângă a publica lucrări în jurnale de specialitate, am contribuit cu editoriale în unele dintre cele mai importante cotidiane din India, cum ar fi Times of India, The Hindu și The Telegraph. Dar, deși m-am folosit ocazional de aceste ziare, am încercat să evit să scriu ca un jurnalist care trebuie să comenteze evenimentele de la o zi la alta și am încercat, în schimb, să interpretez astfel de evenimente într-o perspectivă mai largă, istorică și sociologică.

Mă consider întotdeauna sociolog, nu moralist. Interesul meu special ca sociolog a fost studiul comparativ al inegalității. Se știe că inegalitatea este o trăsătură adânc înrădăcinată și generalizată în societatea indiană. Indienilor educați le place să discute în termeni de moralitate despre răul inegalității și virtuțile egalității. Dar inegalitatea nu poate fi înlăturată din existență doar denunțând-o public. Am alocat mult timp pentru înțelegerea diferitelor forme și dimensiuni ale inegalității și ale curentelor sociale prin care acestea sunt modificate, transformate, slăbite, sau întărite. Am încercat totdeauna să mențin o atitudine pragmatică față de egalitate și inegalitate, contrar atitudinilor utopice sau fataliste care sunt, până la urmă, două fețe ale aceleiași monede. ■

> Vocația Sociologiei

Expunerea violenței lente

de Jacklyn Cock, Universitatea din Witwatersrand, Johannesburg, Africa de Sud

Sociologi mai dedicați decât **Jackie Cock** nu există. Pionier al sociologiei sud-africane, ea a explorat în mod consistent și constant relația dintre violență și inegalitate: de la clasicul *Cameriste și Doamne* (*Maids and Madams*), o analiză feministă a muncii domestice, până la chestionarea genului și a războiului în Colonei și cadre (*Colonels and Cadres*) și revelațiile sale asupra nedreptății legate de mediu în Războiul împotriva noastră (*The War Against Ourselves*). Ea a determinat sociologia să arate nedreptățile majore ale epocii noastre, atât în Africa de Sud cât și dincolo de acest spațiu.

Jacklyn Cock, prezidând un panel la Universitatea din Witwatersrand, Africa de Sud.

Structurile sociale și procesele care modelează experiențele noastre sunt adeseori ascunse sau obstrucționate de păreri convenționale, interese puternice sau explicații oficiale. Dintre acestea, una dintre cele mai periculoase este dată de maniera în care violența este înțeleasă ca eveniment sau acțiune, imediată în timp și extinsă în spațiu. Dar mare parte din distrugerea potențialului uman ia forma „violenței lente”, care se extinde în timp. Aceasta este perfidă/insidioasă, nedramatică și relativ invizibilă. Prin violență lentă înțeleg ceea ce Rob Nixon numește „morțile îndelungate”, o violență care se petrece gradual și în afara vederii, o violență a distrugerii întârziată, care este dispersată în timp și spațiu, o violență de uzură, care în mod normal nu este percepută deloc drept violență. Atât poluarea mediului cât și subnutriția sunt forme ale acestei violențe lente. Ambele cazuri sunt relativ invizibile și implică daune grave, care se dezvoltă încet în timp.

Problema alimentației apare acolo unde converg mai multe chestiuni – inegalitate, schimbare climatică, globalizare, foamete, speculațiile de mărfuri, urbanizarea și sănătatea. Alimentația nu este de obicei asociată cu violența decât în relație cu revoltele și protestele sociale, care, în 2008, au avut loc în 30 de orașe din întreaga lume, ca răspuns la creșterea dramatică a prețurilor. Oricum, subnutriția implică o formă de „violență lentă” pentru că efectele sale nocive asupra corpului uman sunt de cele mai multe ori ascunse și presupun o erodare a capacităților și potențialului uman, erodare ce se petrece gradual, în timp. Acest lucru este evident în modul cel mai dramatic în cazul celor un milion de oameni ai planetei care sunt subnutriți, pe când în realitate, în Africa de Sud contemporană, unul din patru copii sub vârsta de șase ani prezintă semne de creștere întârziată (atât fizică, dar și

>>

intelectuală) datorită subnutriției cronice.

Conceptul descriptiv și foarte larg al „insecurității alimentare” obstrucționează distincția dintre foamete și subnutriție. Media convențională arată imagini scheletice și costelive ale victimelor secetei din Somalia. Dar insecuritatea alimentară este mult mai evazivă, putând fi mascată de straturi de haine sau grăsime corporală. Subnutriția este adeseori acoperită de obezitate în rândul persoanelor sărace din mediul urban, care se bazează pe mâncare ieftină, cu un conținut caloric mare, dar cu deficit de vitamine și minerale. Nu este evident cu ochiul liber.

Poluarea mediului – evidentă mai ales în cazul emisiilor de carbon care cauzează schimbarea climatică – este în continuă creștere și are impacturi devastatoare, în special în săraca și vulnerabila Africă de Sud. Mare parte din această degradare ia forma „violentei lente” care se extinde în timp, fiind insidioasă și relativ invizibilă. Chiar și efectele extensive (și recunoașterea oficială) ale catastrofelor ecologice dramatice de la Bhopal și Cernobîl au evoluat lent.

În apropiere de Johannesburg, într-o zonă cunoscută drept Valea Oțelului (Steel Valley), poluarea catastrofică de către o fabrică de oțel a fost obscură, înceată și îndelungată în desfășurare. Apariția „violentei lente” a poluării toxice a fost extensivă, încărcând peisajul, îndreptându-se încet din aer până în apele subsolului și – în multe cazuri – a fost internalizată și somatizată în forma malformațiilor genetice, cancerului sau afectarea rinichilor, atât la animale cât și la oameni.

Mare parte a poluării – atât a organismelor cât și a apei – este ascunsă, atât de imediata percepție senzorială cât și de înțelegerea noastră. Aceasta operează în maniere invizibile și expunerea ei depinde de un proces pe care Ulrich Beck îl numește „recunoaștere socială”, care este sarcina sociologiei, în special atunci când, cum a fost cazul Văii Oțelului, amenințările la adresa vieții umane au fost în mod deliberat tănuite. Managementul combinatului siderurgic, ajutat de birocrați nepăsători sau incompetenți, a urmat un model de înșelăciune și de negare pentru a evita asumarea responsabilității pentru prejudiciul cauzat.

Dar potențialul sociologiei pentru emanciparea umană trece dincolo de „expunere” și ajunge la „explicație”.

Ambele exemple de „violență lentă” care au fost amintite aici au cauze sociale și consecințe sociale; în cazul poluării mediului, externalizarea costurilor de mediu realizate de o corporație puternică, în cazul subnutriției gestionarea regimului alimentar orientat mai degrabă pe profit decât pe nevoile umane.

„Violența lentă” nu este un concept în afara claselor sociale. Cei săraci sunt cei mai vulnerabili în fața violenței lente determinate de subnutriție și poluare. Adesea ei se luptă singuri, ca indivizi atomizați. Dar demonstrarea faptului că experiența individuală este determinată de procese sociale mai largi este parte a moștenirii bogate a lui C. Wright Mill. „Imaginația sociologică” implică sociologi dedicați „oamenilor simpli” (sic) în lumea reală (și, aș îndemna, dedicați problemelor esențiale precum accesul la o alimentație nutritivă și apă curată)

Michael Burawoy teoretizează această dedicare în două forme: „metoda de caz extins” și „sociologia publică”. Prima dintre acestea implică un dialog între cercetători și „cei cercetați”, un dialog ce este respectuos, sensibil și reflexiv. Sociologii trebuie să dorească să-și extindă experiența și în viețile celor pe care îi cercetează. Trebuie să fie dispuși să petreacă timp în casele oamenilor, în mine și fabrici, pentru perioade extinse de timp. Doar din acest punct de vedere privilegiat, de jos, procesele sociale pot fi arătate și riguros analizate. În mod similar, „sociologia publică organică” „face vizibil invizibilul” și funcționează în strânsă legătură cu „un public vizibil, extins, activ și adesea contra”. Acest lucru cere accentuarea muncii colective și respingerea îndemnului lui C. Wright Mill de a „susține întâietatea savantului.” În loc, în acest moment neoliberal individualizat, sociologii trebuie să fie solidari cu cei săraci și asupriți.

În această manieră sociologii pot întări mișcările sociale, mobilizând acțiunea colectivă în jurul unor probleme precum „problema alimentară” sau „justiția mediului” – mișcări încărcate de un angajament pentru dreptate socială, care pun sub semnul întrebării puterea corporatistă și cer aranjamente sociale alternative, aranjamente ce susțin emanciparea umană. ■

> Sociologie libaneză în timpul și după dictatură

Un interviu cu Mustafa Attir

Dr. Mustafa Attir, sociolog Libian care a supraviețuit regulilor lui Gadhafi.

Dr. Mustafa O. Attir este profesor de sociologie la Universitatea din Tripoli, director al Centrului de Cercetare al Dezvoltării Durabile și fostul președinte al Asociației Arabe de Sociologie. El este autorul a numeroase cărți și articole care abordează impactul pe care modernizarea și existența resurselor petroliere îl au asupra societății libiene. Aici este interviuat de Sari Hanafi, profesor de sociologie la Universitatea Americană din Beirut, membru al Comitetului Executiv ISA, între anii 2010-2014.

SH: Puteți să-mi spuneți despre traiectoria dumneavoastră academică în Libia?

MA: Am obținut diploma de licență la Școala de Arte Liberale, Universitatea din Libia, domeniul de studii Sociologie. În 1962 am fost trimis de universitatea mea în Statele Unite, unde am urmat studiile de masterat la Universitatea din Pittsburgh și apoi am obținut diploma de doctor în sociologie la Universitatea din Minnesota în 1971. De la întoarcerea mea în Libia am fost implicat în activități de predare, dar am ocupat și funcții de conducere, inclusiv pe cea de decan al Școlii de Arte Liberale, director al Centrului Universitar de Cercetare și rector al Universității.

SH: Am participat la un workshop organizat de Centrul de Studii pentru unitatea arabă. Cei de orientare ideologică de stânga sau naționaliștii au criticat intervenția NATO în Libia în timp ce participanții libieni au susținut-o în mod unanim. Care este poziția dumneavoastră?

MA: Primăvara Arabă a debutat în Libia pe data de 17 februarie 2011. A început ca o demonstrație pașnică în partea estică a orașului Benghazi. Statul a răspuns violent folosind multiple tipuri de echipamente militare. Dar utilizarea excesivă a violenței împotriva protestatarilor neînarmați nu a

>>

dus la oprirea demonstrației în Benghazi, demonstrație care s-a răspândit în toată țara. Aproape niciun oraș nu a fost cruțat, iar mișcarea arăta ca o revoltă. După ceva timp, regimul a reușit să asigure controlul asupra anumitor părți ale țării, inclusiv asupra capitalei, în timp ce toate zonele din estul, vestul și din sudul țării au rămas în mâinile rebelilor. Curând țara a fost cufundată în violențe care au exaladat până la nivelul unui adevărat război civil, chiar dacă echipamentul militar al rebelilor nu era pe măsura puterii de foc a batalioanelor de securitate controlate de Gaddafi, acestea folosind echipament militar puternic, inclusiv armuriere, mijloace de luptă aeriene, artilerie, precum și mercenari străini. Mass-media modernă a făcut posibil ca restul lumii să vadă brutalitatea și pierderile produse de batalioanele de securitate ale lui Gaddafi asupra civililor. În curând, Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite a adoptat o rezoluție care autoriza stabilirea unei zone cu interdicție de zbor deasupra Libiei, iar statele membre urmau să vegheze la respectarea acestei măsuri, dar le și îndreptățește de a folosi “toate mijloacele necesare” pentru a preveni atacurile asupra civililor. Acest lucru a dus la intervenția NATO, limitată la folosirea focului în aer și pe mare, iar lupta pe teren a fost lăsată să se desfășoare între rebeli și milițiile armate. În cele din urmă, după 246 zile, războiul a luat sfârșit. Gaddafi s-a dovedit a fi încăpățânat și nemilos, iar în lipsa unei intervenții militare internaționale țara și poporul său ar fi fost decimate.

SH: Cum poate un sociolog ca dumneavoastră să producă idei noi despre societatea lui atunci când statul său se află sub dictatură? Și ce fel de cunoaștere ar putea să producă?

MA: Nu a fost o sarcină ușoară să predau sociologia în Libia, să fiu independent și să păstrez conținutul cursurilor departe de ideologie. Fiind educat în școli americane, am fost profund implicat în cercetarea empirică și în studiul tehnicilor cantitative. În sociologie am fost preocupat în principal de teme ca modernizarea și schimbarea socială. Această zonă a fost relevantă pentru societatea libiană, precum și pentru restul lumii arabe. Libia are o populație mică, divizată în triburi care sunt strâns legate între ele. Deoarece resursele financiare nu au fost limitate și fiind primul sociolog cu un titlu de doctor, nu m-am confruntat cu nicio dificultate în a avea acces la înalți oficiali, sau în a-mi asigura fondurile adecvate pentru orice subiect pe care mi-am dorit să îl studiez. Pentru a evita problemele, m-am ținut departe de două domenii: religie și științe politice. Cu toate acestea, am reușit să fac o cercetare în rândul deținuților și în cel puțin două ocazii eșantionul a fost stabilit dintre cei care au fost în închisoare datorită afilierii lor cu Frăția Musulmană și ceea ce a ajuns să fie cunoscut sub numele de arab afgan. Deși fondurile au venit de la departamentele guvernamentale, nu era necesară aplicarea rezultatelor cercetărilor în practică, deoarece relația dintre cercetare și luarea deciziilor a fost foarte slabă.

SH: Au fost epurate universitățile din Libia de intelectualii apropiați de clasa conducătoare a regimului autoritar al lui Gaddafi?

MA: Profesorii universitari din Libia ar putea fi clasificați în

două categorii majore: prima ar fi compusă din cei care au beneficiat de educație universitară înainte de lovitură de stat militară dată de Gaddafi în 1969 și cărora li s-au acordat burse în străinătate, deoarece erau studenți distinși. Aproape toți au urmat cursurile universităților occidentale (americane, britanice, germane, și franceze). Membrii acestui grup sunt dedicați profesiei lor și au făcut tot posibilul pentru a servi specialității lor și studenților. Al doilea grup este format din cei care au devenit studenți atunci când Gaddafi a început să vorbească despre ideologia personală, care a fost apoi consemnată în Cartea Verde. În acea perioadă Libia nu a avut niciun partid politic, dar unii studenți s-au afiliat singuri la tendințele politice din regiune. Cu toate acestea, Gaddafi a decis că toată lumea, în special studenții, ar trebui să urmeze noua sa ideologie și mulți făcut-o. În 1976 el a ordonat studenților care credeau în ideologia sa să curețe campusurile universitare de cei pe care el i-a clasificat ca reacționari. Imediat au început ciocnirile și mulți au fost răniți sau arestați, în timp ce alții au fost obligați să părăsească universitatea. În anul următor a început organizarea adeptilor săi în comisii revoluționare. Membrii lor au fost nevoiți să memoreze cuvintele lui Gaddafi, să urmeze exemplul lui și să îndeplinească orice sarcină venită din partea acestuia, inclusiv spânzurarea publică a studenților în campusurile universitare.

Conform reglementărilor universitare doar studenții cu rezultate excelente puteau fi trimiși în străinătate pentru a absolvi școala. Dar de la sfârșitul anilor 1970 elevii care au devenit lideri ai comitetelor revoluționare au fost recompensați cu studii în străinătate. Majoritatea celor trimiși nu era orientată spre mediul academic și, prin urmare, nu a fost calificată să accedă la universitățile bune, finalizând studiile cu diplome de la universități de mână a treia sau a patra din Europa de Est sau din țările arabe. Când s-au întors au ocupat posturi didactice și au început să răspândească ideologia lui Gaddafi în rândul studenților și al publicului în general. De aceea, atunci când universitățile libiene s-au redeschis după război, unele dintre aceste cadre didactice au rămas din proprie inițiativă, altora li s-a spus să plece, dar unii au reușit să rămână pe posturile lor de predare datorită legăturilor sociale cu persoane de rang înalt din noul regim. Relațiile de familie și cele tribale primează de multe ori în fața legilor și reglementărilor. Acest lucru a fost dintotdeauna așa și va continua să fie pentru mult timp de acum încolo.

SH: Au jucat intelectualii un rol important în revoluția libiană?

MA: Ceea ce s-a întâmplat în Libia, precum și în alte țări arabe, a fost o răzvrătire a civililor, care se putea finaliza sau nu într-o revoluție. Intelectualii au fost luați prin surprindere. La început a fost o mișcare a tinerilor care folosesc tehnologia informațională modernă. Cu toate acestea, data de 17 februarie a fost stabilită înainte de revolta tunisiană. Acestă dată este legată de un masacru care a avut loc la Benghazi, în aceeași zi, în 2006. Înainte de 2011, au mai fost demonstrații cu această ocazie, dar numărul participanților nu a fost atât de însemnat și aceștia au putut fi dispersați cu ușurință de către forțele de securitate. În planificarea protestului din 2011 tinerii au discutat

și au împărtășit strategii și idei prin intermediul platformei Facebook. Regimul a fost conștient de aceste activități și a fost pregătit pentru orice revoltă. Ce s-a întâmplat apoi în Tunisia și în Egipt a încurajat mai mulți oameni să participe la revolta din Libia. Chiar dacă începutul a fost în Benghazi, oameni din Tripoli și din alte orașe s-au pregătit să participe de asemenea. Brutalitatea excesivă cu care regimul a ales să pună capăt protestului pașnic a declanșat reacții în lanț în toată țara. Pe măsură ce revolta a continuat, persoane adulte din toate straturile societății, inclusiv intelectuali, au aderat la mișcare. Pentru că regimul a supraviețuit atât de multor lovituri de stat, precum și diferitelor tipuri de presiune internațională, mulți intelectuali libieni au început să accepte ideea că singura dezvoltare politică posibilă trebuie să vină din însuși interiorul regimului.

SH: Ca sociolog, cum vedeți viitorul Libiei?

MA: Sloganurile care s-au răspândit în timpul revoltei erau centrate pe eliminarea lui Gaddafi, pe schimbarea regimului, precum și pe stabilirea unui sistem politic democratic. Nu trebuie să uităm că toată populația libiană, cu excepția unui procent de 12%, s-a născut și a crescut în timpul regimului lui Gaddafi. Acest lucru înseamnă că aproape toți libienii activi au fost învățați că sistemul lor politic a fost cel mai bun din lume și că democrația lor, care nu a avut nici partide politice, nici alegeri și nici reprezentanți, a fost singura democrație adevărată. Toate instrumentele mass-media au fost deținute de stat și utilizate pentru propagarea ideilor lui Gaddafi. Scopul lor a fost de a-i face pe libieni să rămână uniți în spatele unei singure idei. Rebelii libieni au reușit să schimbe sistemul și să

îl elimine pe Gaddafi, dar nu cred că sunt potriviți pentru a instaura democrația. Guvernul interimar, cu sute de ziare, zeci de posturi de televiziune, precum și cu partide politice, a organizat alegeri corecte, dar rebelii tot nu au depus armele. Prin urmare, există mai mult de o mie de grupări armate, fiecare operând independent. Ei se implică în orice acțiune stabilită de liderii lor: de la a îndeplini funcțiile poliției în cartierul lor și a opera unele puncte de control pentru arestări, până la anchetarea și trimiterea oamenilor în închisori private. În plus, țara are un număr de grupări religioase extremiste care insistă să impună interpretarea proprie a religiei asupra celorlalți. Atât timp cât aceste tipuri de grupări operează în afara legii, instituirea unei democrații va fi iluzorie.

SH: Care este misiunea sociologiei în Libia post-revoluționară?

MA: Astăzi a devenit posibil să se efectueze o cercetare pe teme care erau un subiect tabu în perioada lui Gaddafi. Există o mulțime de date empirice care ar putea fi reanalizate pentru a dezvolta noi modele teoretice, implicând variabile legate de natura sistemului politic care a durat 42 de ani. În același timp, Primăvara Arabă a introdus noi domenii și direcții de cercetare, care se adresează forțelor care vor contura viitorul societății libiene: platforme mass-media sofisticate, noi actori politici, puteri internaționale, grupuri islamiste și expatriați. Sarcina sociologiei este de a descrie modul în care toate aceste componente diferite și contradictorii vor modela scena libiană. Nu am nici o îndoială că sociologii libieni vor fi ocupați pentru ceva timp. ■

> Criza politică în universitățile din Israel

de Feras Hammami, Royal Institute of Technology (KTH), Stockholm, Suedia

Statul israelian evaluează propriile universități.

Personalul din mai multe universități din Israel a semnat recent o petiție prin care își exprimă protestul față de o propunere făcută de Subcomitetul pentru Evaluarea Calității din cadrul Consiliului Israelian pentru Educație Superioară (CHE), privind interdicția adresată Departamentului de Politică și Guvernare de la Universitatea Ben-Gurion (BGU) de a admite studenți în anul universitar 2013-14. Profesorul Gilad Haran de la Institutul de Știință Weizmann a lansat această petiție susținând că „libertatea academică a sistemului de învățământ superior din Israel este în pericol iminent”. Deși petiția era semnată în luna septembrie, statul Israel a cezurat libertatea de expresie în universitățile sale încă de la crearea Israelului ca Stat Evreiesc în anul 1948. Anul marchează de asemenea Nakba (Catastrofa) pentru palestinienii, dezmembrarea Palestinei istorice, epurarea etnică, strămutări, moartea rudelor și a prietenilor, pierderea proprietăților și masacrele co-

mise de mișcările sioniste (mai târziu de Statul Israel) înainte și după 1948. Mai mult de 27 de universități israeliene au susținut în mod constant politica de tip apartheid a Israelului prin implicarea directă atât în activități politice cât și militare (Hever, 2009).

> Suprimarea opoziției politice în universitățile din Israel

Guvernul de dreapta condus de Benjamin Netanyahu a susținut o serie de măsuri represive menite să descurajeze criticile interne formulate de grupurile de apărare a drepturilor omului, mass-media și sistemul judiciar (Cook, 2012: 22). Studenții evrei și reprezentanți ai facultăților monitorizează mediul academic, supervizând îndeaproape cursurile profesorilor „disidenți”. Pentru a evita defăimarea publică, pierderea slujbei, încarcerarea sau chiar moartea, membrii facultăților își impun limite clare în privința informațiilor care ar putea atrage atenția autorităților. Profesoa-

rei Ariella Azoulay i-a fost încheiată colaborarea cu Universitatea Bar-Ilan din cauza convingerilor politice. Când Profesorul Neve Gordon de la BGU și-a anunțat sprijinul pentru boicotul împotriva universităților israeliene în 2009, grupul extra-parlamentar Im Tirtzu a îndemnat universitatea să-l elibereze din funcție și să „oprească orientarea anti-sionistă” (*Haaretz*, 9/30/2012). Ministrul Educației Gideon Saar a criticat de asemenea Departamentul de Politică și Guvernare de la BGU pentru orientarea sa „post-sionistă”. Profesorul Ilan Pappé, unul dintre susținătorii opoziției academice adresată Israelului, a fost la rândul său boicotat de Universitatea din Haifa. După ce a primit mai multe amenințări cu moartea și a fost sancționat de Knesset, și-a mutat activitatea la Universitatea Exter în 2008.

Nizar Hassan, regizor a mai multe filme premiate, a fost sancționat de Comitetul pentru Educație din Knesset pentru că a criticat un student

evreu care venise la cursurile Colegiului Sapir din Negev purtând uniformă militară (Cook, 2008). Nu a existat o sancțiune similară în cazul unui profesor evreu de la același colegiu care i-a cerut unei femei de etnie beduină să-și scoată vâlul înainte de a intra la cursuri. De la izbucnirea celei de-a doua Intifada în 2000, poliția din Israel și serviciile secrete au intensificat arestarea și interogarea studenților israelo-palestinieni din universitățile israeliene. Yusef, un student al Universității Ben-Gurion și-a pierdut viața din cauza afilierii sale politice la un Comitet Arab Studențesc din campus (Gordon, 2006: 194-5).

> Sprijinul pentru ocupația militară

Universitățile din Israel sprijină cercetarea și pregătirea militară printr-o strânsă cooperare cu Elbit și RAFAEL, companii producătoare de armament. Aceste companii s-au remarcat prin asigurarea sistemului de monitorizare a zidului de separație israelian Apartheid Wall, o barieră de beton de 760 de kilometri care se extinde în teritoriul ocupat în West Bank, permițând Israelului să anexeze mai mult din spațiul palestinian. Universitatea Technion este finanțată de Elbit în scopul dezvoltării unor sisteme de armament robotizat precum tehnologia dronei aeriene sau a vehiculelor de luptă automate folosite de Israel pentru atacul Gazei din 2008-2009. Studenții implicați în atac au primit de asemenea un sprijin special. Hever (2009) arată că Haim Russo, manager la unitatea El-Op din cadrul Elbit, a fost desemnat printre membrii conducerii executive din Technion, iar Președintele Elbit Systems i-a fost acordat titlul onorific de doctor.

Câteva universități israeliene sunt construite pe ruinele satelor și orașelor palestinieni care au fost distruse în 1948 și 1967. Universitatea din Tel-Aviv nu a recunoscut niciodată faptul de a fi fost construită pe ruinele rămase după distrugerea satului palestinian Sheikh Muwanis ai cărui locuitori au fost strămuțați și exilați. Alte universități, precum Centrul Universitar Ariel din

Samaria, sunt construite în West Bank în diverse localități ce au un statut ilegal conform dreptului internațional. Deși Colegiul Ariel și personalul care îl deservește au fost supuse boicotului atât în Israel cât și în străinătate, Ministerul Educației a aprobat decizia de a acorda acestei instituții statutul de universitate.

Aceste exemple demonstrează că închiderea Departamentului de Guvernare și Politică din cadrul BGU are și o motivație politică. Așa cum a menționat președinta BGU, Profesoara Rivka Carmi în scrisoarea adresată Președinților Universităților de Cercetare, „sunt multe amenințări din interior sau din exterior împotriva instituțiilor academice din Israel. [...] Aceasta nu este bătălia privată a Universității Ben-Gurion, ci o luptă a tuturor instituțiilor academice din Israel. [...] Ratificarea deciziei recente a CHE ar însemna arborarea unui steag negru deasupra independenței mediului academic din Israel.” Profesoara Tanya Reinhart de la Universitatea din Tel-Aviv spune că „niciodată în istoria vreunei conduceri universitare nu a existat precedentul unei rezoluții de protest împotriva închiderii repetate a universităților palestinieni. [...] în situații extreme vizând încălcarea drepturilor omului și a principiilor morale, mediul academic refuză să ia o atitudine critică și [...] colaborează cu sistemul opresiv (Reinhart, 2004). Același lucru se observă și în relație cu susținătorii statului Israel din străinătate; nici unul dintre cei 450 de președinți ai colegiilor din America care au criticat apelul la boicot nu a protestat împotriva distrugerii Universității Islamice din Gaza (Gordon și Halper, 2008).

Ca răspuns la violarea drepturilor omului în cadrul universităților din Israel și în afara lor, a existat o preocupare a mediului academic la nivel internațional de a cere universităților din care fac parte să adopte procedura etică implicată de însuși statutul lor. Printre altele, Comitetul Britanic pentru Universitățile din Palestina, în Suedia „Grupul de Acțiune din cadrul KTH pentru Boicotarea Israelului”, asociația mem-

brilor Universității McGill și Uniunea Studenților de la Berkeley au cerut ca universitățile lor să rupă orice relație cu instituțiile de învățământ superior care susțin politica de tip apartheid a Israelului. Universitatea din Johannesburg a fost prima universitate care a încetat cooperarea cu Universitatea Ben-Gurion. La nivel European, 260 cercetători din 20 de țări au somat Comisia Europeană să excludă din programele UE companiile israeliene implicate în încălcări ale drepturilor omului în Palestina.

Campania de boicotare este deseori considerată o piedică împotriva dialogului și a libertății academice. Totuși, ultimii 70 de ani de dialog cu autoritățile din Israel nu au dus la întărirea „păcii”, nici nu au determinat Israelul să respecte rezoluțiile ONU sau dreptul internațional. Experiența Africii de Sud în timpul regimului apartheid demonstrează că ape-lurile internaționale pentru libertate academică pot fi eficiente. Asemenea apeluri ar putea să dezvăluie politica de tip apartheid a guvernului din Israel, să activeze sistemul de supraveghere care controlează libertatea de expresie în universități și să salveze universitățile de criza politică și mai ales etică în care se află în prezent. ■

Referințe

- Cook, J. (2012) “The full story behind the war against free speech in Israel’s universities.” The Electronic Intifada. Accesată la 10/27/2012 pe <http://electronicintifada.net/content/full-story-behind-war-against-free-speech-israels-universities/11783>
- Cook, J. (2008) “Academic Freedom? Not for Arabs in Israel.” CounterPunch. Accesată la 8/11/2012 pe <http://www.counterpunch.org/.../academic-freedom-not-for-arabs-in-israel/>
- Equeiq, A. (2012) “Epilogue.” Omrim Yeshna Eretz – Hekayat Balad (Once upon a Land) / A Tour Guide. Sedek. Zochrot: Tel-Aviv.
- Gordon, N. and Halper, J. (2008) “Where’s the academic outrage over the bombing of a university in Gaza?” CounterPunch disponibilă la <http://www.counterpunch.org/2008/12/31/where-s-the-academic-outrage-over-the-bombing-of-a-university-in-gaza/>
- Hever, S. (2009) “The Economy of the Occupation – A Socioeconomic Bulletin.” Jerusalem: The Alternative Information Center. Accesată la 2010-02-05 pe http://usacbi.files.wordpress.com/2009/11/economy_of_the_occupation_23-24.pdf
- Reinhart, T. (2004) “Academic Boycott: In Support of Paris VI.” The Electronic Intifada.

> Teatrul celor Oprimați

Formă a Sociologiei publice?

de José Socero, Universitatea Coimbra, Portugalia

Proiectul "Estudantes por Empréstimo" (Studenti de împrumut) a ținut un teatru tip forum în mai 2010 în Camera Senatului a Parlamentului Portughez. În jur de 200 de studenți au venit din toată țara pentru a pune în scenă soluții - legislative și de alt fel - pentru problemele lor, realizate în fața regelui D. Luís al Portugaliei. Fotografie de Carla Luís.

Iată-ne în mijlocul Congresului Asociației Portugheze pentru Sociologie, desfășurat în orașul Porto, în luna iunie (2012), punând în scenă un "teatru-forum", denumit Estudantes por Empréstimo ("Studenti pentru împrumuturi" versus "Împrumuturi pentru studenți", <http://estudantesporemprestimo.wordpress.com/>).

Piesa narează o poveste adevărată, a unui student care, nebeneficiind de bursă, este forțat să solicite un împrumut bancar pentru a-și putea continua studiile. Piesa este un proiect al Teatrului celor Oprimați, care se derulează de mai bine de doi ani, fiind jucată în zeci de școli și co-

legii din Portugalia, de la nord la sud, cu participarea a mii de studenți. Proiecte de lege și petiții au fost întocmite pornind de la acest proiect; dezbateri și acțiuni directe au fost inspirate de proiect. Descriind costurile educației, piesa dramatizează accesul inegal la educație superioară, reducerea finanțării publice și răspândirea împrumuturilor bancare în rândul studenților, care, în acest mod, își amână viitorul sistemului financiar.

După ce urmărește, recunoaște, identifică și se distrează, publicul este implicat într-o dezbatere privitoare la ce se întâmplă în spectacol, la ce exprimă povestea și ce se află

la originea problemei. Publicul este apoi invitat și stimulat de moderator, căruia i se mai spune și joker, să intre în scenă și să interpreteze posibile soluții ale problemei puse în scenă: ar fi putut ei face altceva în situația respectivă? Unele persoane acceptă provocarea și, în acest mod, forumul se extinde.

> Teatrul celor Oprimați față în față cu Sociologia

Teatrul-forum este cea mai comună formă a Teatrului celor Oprimați (TO), o metodă teatralo-politică inventată de brazilianul Augusto Boal, și este folosită în numeroase țări ca parte a activității sociale, politice și educaționale. În Portugalia, mai multe grupuri comunitare au adoptat-o ca metodă de abordare a propriilor greutăți și pun în scenă schimbările pe care ar dori să le implementeze. Punctul de plecare este o ipoteză democratică radicală: teatrul este "abilitatea pe care oamenii, nu animalele, o posedă pentru a se observa în acțiune" și acesta este motivul pentru care "oricine poate face teatru, chiar și actorii!" Prin teatru putem reprezenta realitatea în alt spațiu – cel estetic – astfel devenim jucători și decidem ce realitate se creează. Simultan, ne bucurăm și de privilegiul de a fi spectatori.

În TO, spect-actorii – termen creat de Boal pentru a denumi atât actorul cât și spectatorul – sunt invitați să spargă zidul ce separă scena de public, pe cei care asistă (spectatorii)

>>

de cei care dețin monopolul asupra acțiunii (actorii). Această diviziune convențională a muncii, ce asigură unui grup puțin numeros monopolul gândirii, al acțiunii sau al cuvântului cu valoare de lege, este pusă în discuție în teatru și dincolo de el. Nimeni nu este restricționat de limitele rolului social: capacitatea de a interpreta alte roluri este o dovadă a posibilității de emancipare.

A fost o întâmplare faptul că teatrul-forum a fost o componentă a unui congres de sociologie? Sau, dimpotrivă, acesta este o formă de dezbatere și de intervenție sociologică? Care este legătura dintre TO și sociologie? Ce poate să învețe una de la cealaltă și cu ce dificultăți se confruntă un astfel de dialog?

Într-un fel, știința sociologiei și a teatrului sunt ambele o producere simbolică a realității și o construcție de categorii de reprezentare și înțelegere. Ambele sunt în conflict cu alți jucători – alte discipline, politicieni, alte mijloace de exprimare – care asigură modalități alternative de reprezentare a lumii sociale. O piesă ce aparține teatrului-forum reprezintă o narațiune despre realitate, un punct de vedere asupra acesteia. Teatrul-forum prezintă, de obicei, scene diferite ale poveștii ca și cadre de interacțiune. Una dintre provocările dramaturgice este modul în care pot fi scoase în evidență elementele structurale prezente în ceea ce Erving Goffman denumeste “ordinea interacțiunii”. În acest caz, sociologia poate fi de mare ajutor.

Sociologia și-a dezvoltat un sistem semnificativ de instrumente pentru reprezentarea, prin concepte, a elementelor ce nu sunt ușor identificabile în fiecare situație concretă, deoarece se află mai presus de aceasta. Ele sunt cu siguranță utile pentru a înfățișa, prin scene teatrale, proprietățile sistemice ale situațiilor sociale, structurile ce sunt adesea invizibile. La alt nivel, sociologia studiază în profunzime modul în care relațiile sociale sunt somatizate prin practici și dispoziții, precum și modul în care rolurile devin unele dintre mijloacele prin care lumea socială

este personificată. Sociologia poate provoca teatrul să țină cont de modul în care rolurile, identitățile, formele de acțiune, hexis-ul sunt structurate de relațiile sociale de putere. Și, nu în ultimul rând, sociologia se ocupă de povești și narațiuni individuale nu prin prisma unicității lor imposibil de cuprins, ci prin cea a relațiilor pe care le exprimă. Ceea ce TO numește “ascensis” – procesul prin care multiplicăm narațiuni individuale și prin care mergem “de la fenomen la lege” – reprezintă o operație fundamentală a judecății sociologice.

> Instrument sau provocare pentru sociologie?

De asemenea, TO ar putea fi un instrument puternic pentru sociologia publică. Întrucât este un limbaj uman mai cuprinzător, teatrul poate adăuga fiecărei dezbateri complexitatea contextului, mecanisme de interacțiune, modul în care factorul social este integrat în corp și spațiu. În mod nemijlocit, face legătura dintre discuție și experiență, ceea ce Pierre Bourdieu denumeste “simțul practic”, evitând un cod abstract adesea resimțit (și folosit) ca mijloc de excludere a celor ce nu aparțin domeniului sociologiei. Întrucât teatrul-forum este localizat în spațiul interstițial dintre ceea ce există și ceea ce nu există încă (dar poate fi interpretat de spect-actori), el ne invită să ne gândim critic la realitatea socială, ca fiind doar o posibilitate între altele. În TO, oprimații găzduiesc în ei înșiși atât supunerea cât și revolta; fiecare trup este, în același timp, sălașul dominării și al eliberării; fiecare repetiție este, în același timp, o acțiune de reproducere și posibilitatea unei abateri.

În fine, TO este interactiv. Poate fi, concomitent, “instructiv și distractiv”, pentru a-l cita pe Brecht, și poate permite sociologiei să se bucure de un public mult mai larg. Pentru un public mai puțin atras de o discuție pe teme sociologice sau o dezbatere politică, invitația de a urmări o piesă poate fi mult mai incitantă decât participarea la o dezbatere formală sau la o oră de curs. Cel puțin aceasta a fost experiența pe care am avut-o cu proiectul Estudiantes por

Emprestimo: de fiecare dată s-au implicat mai multe persoane decât la tentativele anterioare de a promova cunoscutele “sesiuni informative” cu privire la burse sau la situația învățământului superior. Teatrul nu a fost ornamental sau ilustrativ, dar a fost captivant pentru studenții care nu se simțiseră motivați de alte forme de dezbatere.

Desigur, nimic nu este simplu dacă ne gândim la Teatrul pentru Oprimați ca la un posibil instrument al sociologiei publice. De-specializarea se afla chiar la originea TO. Este acesta compatibil cu sociologia, chiar dacă îl considerăm “cunoaștere comunicativă transmisă reciproc între sociologi și publicul lor”, așa cum este descris de Burawoy? Dacă sociologia publică ar fi mai mult decât o modalitate de dezvăluire în spațiul public a rezultatelor relevante ale “sociologiei profesionale” și a întrebărilor dificile ale “sociologiei critice”, cum ar trebui ea să abordeze ceea ce Jacques Ranciere denumeste “scandalul permanent” al democrației, care vede egalitatea nu ca un scop, ci ca o premisă? Cu alte cuvinte cum poate sociologia publică să susțină diferența de statut dintre gândirea sociologului și gândirea comună și, în același timp, să accepte premisa democratică (foarte prezentă în TO) potrivit căreia noi toți avem același drept și legitimitate să vorbim despre lumea socială? Poate, oare, sociologia publică să respingă ideea că sociologul este cel care îi educă pe cei mulți prin intermediul științei, și, în schimb, să facă o mișcare riscantă în sensul unei construcții colective negociate a cunoașterii în spațiul public în scopul de a deveni ea însăși o nouă cunoaștere comună, după cum propune Boaventura de Sousa Santo? În plus, poate acest lucru să fie făcut fără să se renunțe la protocoalele științifice și cerințele disciplinei sociologice? Am putea, cel puțin, să facem o încercare. ■

¹ Boal, A. (2002) *Games for Actors and Non-Actors*. London: Routledge.

> Precară, dar inflexibilă

Dezvoltarea unei noi mișcări sociale în Portugalia

de Dora Fonseca, Universitatea din Coimbra, Portugalia

Proteste ale proletariatului inflexibil.

Pe banner scrie: "Doar lupta poate învinge precaritatea, austeritatea nu este o soluție."

Criza care pune din ce în ce mai mult stăpânire peste zona Euro a dus la numeroase reacții din partea guvernelor și a societății civile. Din partea ei, societatea civilă a demonstrat o capacitate extraordinară de regenerare a actorilor colectivi ale căror acțiuni vizează consecințele negative ale globalizării și ale politicilor neoliberale. În ultimii ani a apărut un ciclu de dezbateri în care democrația în sine este pusă sub semnul întrebării, îndreptând atenția către probleme strâns legate, în particular către dificultățile întâmpinate pe piața muncii. Dezmembrarea statului

bunăstării și reconstituirea țărilor acestuia au devenit îngrijorări comune care încurajează apariția unor noi actori colectivi și transformarea celor deja existenți.

> Cei „precari și inflexibili”

Mișcarea „Precari și Inflexibili” sau, în portugheză „Precários Inflexíveis” (PI) este un astfel de actor. Mișcarea a apărut pentru prima dată în capitala Portugaliei, Lisabona, în 2007, cu scopul de a continua mobilizarea muncitorilor care începuse cu succes înregistrat cu parada zilei de 1 mai. Crearea actorului colectiv „Precarii

Inflexibili” a însemnat umplerea unui gol care exista în domeniul mișcărilor sociale, anume acela care privește discuția și concentrarea pe precaritatea muncii și a efectelor ei sociale. PI s-a dezvoltat dintr-un mic colectiv numit Ferve care s-a mobilizat împotriva folosirii improprie a statutului de „muncă independentă”. Ferve provine de la fartoș d’estes recibos verdes. Poate fi tradus ca „sătui de aceste chitanțe verzi” unde „chitanțele verzi” se referă la statutul de „muncă independentă” aplicat muncitorilor care nu au relații formale de subordonare cu un angajator. Din punct de vedere legal, acești muncitori sunt propriii lor șefi și își

>>

asumă responsabilitatea pentru propriile lor contribuții sociale și alte beneficii, dar, de fapt, ei sunt salariați subordonați unui angajator și nu au acces la beneficiile sociale la care au dreptul. PI s-a construit pe nucleul Ferve prin concentrarea nu doar pe „chitanțele verzi”, ci pe o largă varietate de forme ale defavorizării forței de muncă.

Nașterea și dezvoltarea PI a urmat ceea ce Sidney Tarrow definește drept principalele procese ale mișcărilor sociale: în primul rând, adunarea problemelor colective; în al doilea rând, utilizarea rețelelor sociale, a scopurilor comune și a tiparelor culturale, și, în al treilea rând, construirea solidarității prin structuri de conectare și identități colective care susțin acțiunea colectivă. Definirea unei revendicări comune a fost în mod particular vizibilă în acest caz: obținută prin condamnarea precarității forței de muncă în fața eforturilor masive de a prezenta relațiile contractuale fragile ca fiind eliberatoare și mai puțin rigide și, deci, mai potrivite cu proiectele de viață individuale și carierele profesionale. PI urmărește tendințele organizațiilor autonome care sunt diferite de partidele politice convenționale și de sindicate.

PI prezintă aceleași caracteristici care sunt în general atribuite noilor mișcări sociale: democrație internă puternică; conducere difuză; flexibilitate; grad sporit de informalitate; heterogenitatea intereselor; sprijin puternic pe mijloacele activismului cibernetic; creativitate și inovație în acțiunile publice: structură reticulară, segmentată și multi-fațetată; interes limitat față de negocierea cu antagoniștii; solidaritatea ca obiectiv; și dorința de a participa și de a acționa direct. În cazul PI, un anumit aspect a jucat un rol important de la început, anume puternica utilizare a mijloacelor activismului cibernetic. Blogul <http://www.precariosinflexiveis.org/> a fost prima manifestare publică a existenței PI. Acesta a fost lansat imediat după crearea mișcării și prima postare a fost „Manifestul Precarilor” în care activiștii se definesc ca „precari în muncă și în viață”. Ei și-au denunțat precaritatea care este răspândită în multe sectoare ale economiei (în special în sectorul public admi-

nistrat de stat), dar și „invizibilitatea” lor în discursul public. Ei și-au declarat intenția de a „reinventa lupta”, sugerând astfel că metodele tradiționale – utilizate de sindicate – nu mai sunt adecvate societății post-moderne. Ei susțin că sunt „precari dar inflexibili”, anunțându-și hotărârea de a se opune tendințelor puternice de precarizare și proletarizare a muncii.

Acțiunile inițiale vizau în primul rând dezvoltarea și condamnarea publică a situațiilor injuste și ilegale cu care se confruntau muncitorii defavorizați care, prin definiție, beneficiază doar de forme de protecție socială slabe din cauza contractelor flexibile de muncă. Acestora le este dificil să ia parte la organizații muncitorești colective tradiționale, cum sunt sindicatele. Această problemă nu ține doar de incapacitatea mișcării muncitorești de a face față unor noi forme ale proceselor de muncă, ci și de prejudecățile și neîncrederea manifestate față de organizațiile formale și politicile instituționale.

Unul dintre obiectivele centrale este construirea unei identități noi: aceea a „muncitorului precar”. Aceasta este o condiție necesară în vederea mobilizării eficiente împotriva lipsei de reguli în relațiile de muncă. De aceea, de-a lungul existenței PI, obiectivul central a fost să crească cunoașterea și conștientizarea în rândul celor care muncesc în locuri de muncă cu mai puține drepturi sau fără drepturi. Prin mobilizarea noilor înțelesuri legate de efectele distructive ale precarității muncii, PI (în alianță cu alți actori colectivi naționali și internaționali similari) a creat un nou câmp de dispută și conflict. Aceștia au lansat inițial o serie de acțiuni cu caracter expresiv, dar care au evoluat spre niveluri crescute de instrumentalizare și formalizare astfel încât au transformat PI într-o asociație formală.

> Legea de fier a oligarhiei?

Astăzi, „precarii inflexibili” trec printr-o nouă fază din ciclul lor de viață. Ca asociație cu răspândire națională, PI se confruntă acum cu formalizarea și legalizarea. Această transformare de la o organizație informală la una formală este

considerată un pas logic și indispensabil pentru recunoașterea legitimității acesteia ca organizație cu putere de reprezentare. Înarmați cu statutul legal aceștia se mută în arena electorală cu speranța de a vorbi pentru membrii săi într-un dialog instituționalizat cu alte organizații și puteri formale.

În ciuda noilor posibilități create de asociația formală, există o temere că legea de fier a oligarhiei va intra în vigoare și va amenința caracterul revoluționar al PI pe măsură ce aceasta se va concentra mai mult pe menținerea intactă a structurii sale decât pe urmărirea scopurilor inițiale. Trecerea de la protestul spontan la organizare a dus la apariția unei structuri birocratice care transformă obiectivele PI și tocește avântul antagonic inițial. Dar, după părerea unor autori, precum Alberto Melucci, birocratizarea nu este un rezultat inevitabil și nici ireversibil, și, mai mult nu este neapărat atrasă de modificarea radicală a scopurilor organizației. Aceste posibilități alternative vor fi analizate în următoarele luni odată cu redeschiderea „sezonului politic”. Sunt așteptate planurile noi de austeritate pentru țările din Zona Euro, precum și reacțiile din partea mișcărilor politice radicale care resping status quo-ul. Doar atunci vom vedea efectele reale ale creșterii formalizării acestei remarcabile organizații.

Deocamdată „precarii inflexibili” au avut succes în înăbușirea tendințelor oligarhice, așa cum este o demonstrație rolul jucat de aceștia în mobilizările din 15 Septembrie 2012 (când sute de mii de oameni au ieșit în stradă, chemați prin rețele informale pentru a protesta împotriva austerității) sau în protestele împotriva aprobării bugetului de stat pe 2013 (pe data de 31 Octombrie 2012, organizate alături de CGTP – cea mai mare federație sindicală din Portugalia), sau chiar prin eforturile demonstrate în mobilizarea pentru greva generală a sindicatelor care a avut loc pe 14 Noiembrie 2012. ■

> Sociologia în Quicksand

Raportul celui de-al VII-lea Congres Sociologic

de Maria Luísa Quaresma, Universitatea din Oporto, Portugalia¹

Cel de-al VII-lea Congres Sociologic Portughez a avut loc la Facultatea de Litere din cadrul Universității Oporto, în perioada 19-22 iunie 2012. El a fost organizat de Asociația de Sociologie Portugheză (ASP). Fondată în 1985, această asociație promovează

dezvoltarea, recunoașterea și diseminarea sociologiei portugheze pe care dictatura a privit-o ca pe o „știință incomodă”. Căderea dictaturii în 1974 și noua epocă a democrației au adus vitalitate pentru nou creată ASP. Încă de la sfârșitul anilor 1980 noi am organizat, la

Membri entuziaști ai noii generații, participând la Congresul Asociației Portugheze de Sociologie în Porto, 19-22 Iunie, 2012.

>>

fiecare 4 ani congrese naționale, aducând comunitatea sociologică portugheză împreună, dar de asemenea deschizând oportunități către cunoașterea științifică internațională adusă de cercetătorilor străini.

Tema congresului – „Societate, Criză și Reconfigurări” – era cea mai potrivită pentru o perioadă când perturbările economice și sociale au însemnat că predictibilitatea a lăsat loc incertitudinii, securitatea a lăsat loc riscului și speranța a lăsat loc fricii. Un program cu diverse formate și teme a atras mai mult de 1000 de sociologi, incluzând 669 de prezențatori asociați unor instituții diverse. Chiar dacă 72% dintre cei prezenți au provenit din cadrul instituțiilor portugheze, trebuie să menționăm că acest congres a strâns un procent ridicat (19%) de sociologi străini, în special din Brazilia.

Pe 19 Iunie a avut loc întâlnirea de dinaintea congresului, aceasta scoțând în evidență o inițiativă inovatoare, îndreptată către tinerii sociologi. Ideea a fost de a organiza discuții despre problemele care îi privesc pe cei care urmează acum drumul sociologiei – includerea lor pe piața muncii sau posibilitatea unei cariere în cercetarea sociologică. Prima întâlnire a programului a fost organizată în jurul prezenței președintelui ISA, Michael Burawoy, la aceasta participând 180 de tineri sociologi.

Contrar modelului convențional de conferințe – adesea ierarhice și distante – sesiunea „Discuții cu Michael Burawoy” a început cu câteva luni înainte, când tinerii sociologi au propus probleme și întrebări la care doreau un răspuns. Răspunzând la ele, profesorul Burawoy a reflectat la democratizarea cunoașterii științifice, monopolul legitimității științifice deținut către marile centre de producție academică, posibilitatea intervenției sociologice în sfera publică, în contextul crizei economice și sociale și alte diferite probleme.

În timpul celor celelalte trei zile ale congresului un program academic eclectic ghidat de către Sesiunea Plenară pe temele „Societate și Politică”, „Societate, Democrație și Valori” și „Criză și Perspective Politice”, a implicat figuri publice de seamă, cum ar fi sociologi portughezi bine cunoscuți și respectați, într-o interacțiune creativă cu publicul. Aceste paneluri au dezbătut probleme care transcend frontiere disciplinare, stabilind punți de legătură între producția științifică și acțiunea socială și politică. Specialiștii străini și portughezi au discutat consecințele pentru politicile Europei de Sud, în domenii precum economie, muncă și precaritate, educație și sănătate, îmbătrânire și securitate socială, teritoriu și mediul înconjurător. În final, au fost multe

sesiuni tematice, printre cele mai populare numărându-se Organizații și Profesii, Sociologia Educației, Artă, Cultură și Comunicare, Orașe, Domenii și Teritorii și, în final, Globalizare, Politică și Cetățenie.

Programul științific a fost completat cu un vast program cultural și de divertisment care a inclus prezentarea de filme scurte, un amfiteatru de teatru studentesc, concerte (formații cunoscute dar și Homeless Orchestra, un proiect educațional al Casa de Musica) și târguri de cărți. Cele trei zile au culminat cu cina congresului, un moment special pentru reîntâlniri, împletirea afinităților sociologice și complicații afective. De asemenea a fost finalizat un mare forum de discuții științifice, acesta lăsându-și amprenta asupra societății portugheze contemporane, unde, din ce în ce mai mult sociologia este un domeniu vital de intervenție. Cea mai pregnantă amprentă a fost asupra biografiilor individuale, actualizarea și revitalizarea pasiunii noastre pentru sociologie. ■

¹ Traducere în limba engleză de Dalila Cerejo (Asociația Portugheză de Sociologie).

> Trei ipostaze-cheie ale sociologiei taiwaneze

de Hsin-Huang Michael Hsiao, director al Institutului de Sociologie, Academia Sinica, Taiwan și fost președinte al Asociației Sociologice din Taiwan

În retrospectivă, istoria sociologiei taiwaneze are propriul său caracter unic. Deși Taiwanul s-a aflat sub dominație colonială japoneză între anii 1895 și 1945, nu există vreo moștenire sau influență evidentă din tradiția japoneză a sociologiei în secolul XX, în Taiwan. De asemenea, nu a existat o transferare viabilă sau o continuare a sociologiei din Republica Populară Chineză (1911-1945) în Taiwan, atunci când Partidul Naționalist Chinez (KMT) a preluat de la japonezi controlul asupra Taiwanului, după cel de-al doilea război mondial. Nașterea sociologiei în Taiwan a avut loc la începutul anilor 1960, când a fost profund influențată de sociologia americană, fapt care a condus la o relație de dependență între 1960 și 1980. Apoi, la începutul anilor 1980, „mișcarea de indigenizare” din sociologie, alături de psihologie și antropologie, a fost pusă în scenă ca o reacție colectivă împotriva dependenței exagerate, sus-menționate, față de paradigma științelor sociale din SUA. Peisajul intelectual al sociologiei taiwaneze a început să se schimbe.

La început, un consens auto-critic a fost realizat de cea de-a doua generație de sociologi din Taiwan – în mare parte instruită în America – acela că în sociologie lipseau cercetările empirice consistente privind Taiwanul și că sociologia avea o legătură insignifiantă cu realitățile din Taiwan, în pofida unor încercări de a teoretiza experiența taiwaneză. Această a doua generație a pledat pentru dezvoltarea unei sociologii „cu rădăcini”, având încorporată identitatea culturală și istorică taiwaneză. Ulterior, sociologii au pornit, de asemenea, o „mișcare de liberalizare”, întrucât au realizat că regimul autoritar al KMT era în detrimentul dezvoltării unei sociologii sănătoase și independente. Ei au cerut stabilirea unei societăți

libere și democratice în Taiwan. „Mișcarea de liberalizare” a urmărit să facă sociologia utilă în promovarea democratizării politice a Taiwanului. Pe scurt, începând cu anii 1980, sociologia taiwaneză a asistat la o experiență dublă de „indigenizare cu liberalizare”, care nu doar că a reconfigurat în mod direct caracterul sociologiei taiwaneze, dar a și modificat în mod indirect cursul de dezvoltare a societății și politica țării.

“Cea mai vibrantă sociologie s-a instaurat odată cu transformarea socială a Taiwan-ului”

Concret, au existat trei ipostaze-cheie asociate cu mișcarea de „indigenizare cu liberalizare” din sociologia taiwaneză în ultimele trei decenii. Prima a fost cea „moderată”, al cărei scop a fost de a capta realitatea socială și transformarea socială din Taiwan. Un progres important a constatat în inițierea și consolidarea măsurării la scară largă, „Sondajul privind schimbarea socială din Taiwan”, începând cu 1984, care a furnizat o serie de date empirice de înaltă calitate necesare pentru a documenta tendințele majore ale societății taiwaneze. Celălalt progres a fost reprezentat de publicarea unei serii de cărți editate, care au ilustrat și analizat problemele sociale importante cu care se confrunta Taiwanul ca societate de tranziție. Până în prezent, au fost produse șase volume, în

>>

1979, 1984, 1991, 2002, 2005 și 2010. Acestea au servit ca și cărți de referință pentru mediul academic și pentru public deopotrivă.

Cea de-a doua ipostază-cheie a sociologiei a fost cea „critică”, care a angrenat probleme importante de ordin public. O mișcare crucială a fost de a contesta tabuurile politice sancționate de către regimul autoritar KMT, prin implicarea în trei domenii de cercetare anterior interzise, și anume etnicitatea și relațiile etnice, clasele sociale și clivajele de clasă, genul și inegalitatea de gen. De aceea, nu este surprinzător faptul că, în cele 1133 de capitole ale celor 160 de volume de sociologie publicate între 1980 și 2011, clasa socială, mobilitatea socială, schimbările structurale, precum și subiecte conexe ocupă prima poziție (cu un total de 214 capitole), urmate de teme asociate etnicității (131 capitole) și de probleme relaționate genului (78 capitole). Un alt proiect major de cercetare a fost dedicat documentării creșterii și practicii mișcărilor sociale în curs de dezvoltare și activismului social în societatea civilă. Până în prezent, cinci cărți editate importante cu privire la mișcările sociale au fost produse și utilizate pe scară largă în campusuri, fiind cunoscute la nivelul cercurilor mișcărilor sociale. Acestea au fost publicate în 1989, 2000, 2006, 2010 și 2011.

A treia ipostază a fost cea „radicală”, care a conferit un rol sociologiei în democratizarea politică a Taiwanului. Mulți sociologi au activat prin publicarea de eseuri

în ziare și reviste populare, organizarea sau participarea la seminarii publice și conferințe de presă pentru a apăra și promova cauza democrației. În esență, sociologii taiwanezi au practicat sociologia publică sau au implicat sociologia în mișcările pro-democrație din Taiwan, începând cu anii 1980. Numeroși sociologi taiwanezi au avut un rol activ în calitate de intelectuali în spațiul public și de activiști implicați în mod direct în inițierea, mobilizarea și conducerea diferitelor fronturi în cadrul mișcărilor pro-democrație.

Dialectica sociologiei și a transformării sociale arată, începând cu anii 1980, că dezvoltarea cea mai dinamică și vibrantă a sociologiei a avut loc atunci când Taiwanul a experimentat cele mai profunde transformări. Schimbările sociale și politice din Taiwan au condus la crearea în rândul sociologilor locali a unei afinități organice cu realitatea taiwaneză, i-au capacitat să conteste conducerea autoritară prin implicarea în cercetare sociologică decisivă și chiar i-au încurajat să participe la mișcările pro-democrație. În acest sens, sociologia taiwaneză nu numai că a fost un factor de liberalizare, dar a ajutat, la rândul său, societatea din Taiwan să devină mai democratică. ■

> Situația Dificilă a Sociologiei într-o Națiune Mică: Cazul Taiwan

de Su-Jen Huang, Universitatea Națională din Taipei, Taiwan

Deși a început acum mai puțin de 60 de ani cu doar un grup mic de sociologi din care mai niciunul cu pregătire doctorală, sociologia în Taiwan a crescut în ultimii ani într-o disciplină ce cuprinde aproximativ 300 de studenți la nivel de doctorat. A condus la un progres semnificativ în cercetare și a contribuit în mod frecvent la dezbaterile politice publice. A făcut progrese mari în acord cu transformarea rapidă a țării, dintr-o societate agricolă într-un centru puternic industrial.

În prezent sociologia din Taiwan este limitată de lupta ei pentru un punct de vedere teoretic și metodologic pentru a-și înțelege propria societate, o limită impusă de o comunitate academică mică ce depinde direct de mărimea populației și de investițiile academice. Această limitare se impune probabil și în cadrul altor țări mici, precum și asupra altor științe sociale.

Sociologia din zilele noastre, ca și alte discipline academice, are un grad de specializare atât de ridicat încât de obicei este divizată în zeci de sub-ramuri, care la rândul lor conțin zeci de teme majore de studiu. O astfel de disciplină specializată necesită ani de instruire teoretico-metodologică și practică pentru a desfășura un studiu semnificativ în orice temă majoră. O comunitate de numai trei sute de sociologi presupune că mai toate ramurile de sociologie în Taiwan au posibilitatea de a recruta în cel mai bun caz câțiva cercetători activi și că multe fenomene sociale importante sunt pur și simplu lăsate necercetate.

Întrucât multe aspecte ale societății din Taiwan rămân

neexplorate de către cercetarea sociologică, comprehensiunea noastră sociologică asupra Taiwan-ului conține lacune semnificative și numeroase. Acest deficit de cunoaștere, la rândul său, împiedică în mod semnificativ cercetarea noastră. Fără suportul necesar conferit de consultarea și citarea unor studii indigene, cercetarea și educația noastră sunt constrânse să se bazeze mai mult pe materiale străine decât autohtone. Pentru situația locală, de multe ori trebuie să recurgem la speculații. În consecință, o semnificativă porțiune din comprehensiunea noastră asupra societății taiwaneze este de fapt bazată pe presupuneri educate în loc de cercetare solidă, iar cititorii de rapoarte academice întâmpină dificultăți în a distinge o presupunere de cunoașterea științifică.

“Sociologia din Taiwan este în mod extins o industrie substitut de import a studiilor copiate”

Chiar și pentru sub-ramurile care primesc atenție didactică, numărul cercetătorilor activi este în mod caracteristic reprezentat într-o singură cifră. Publicații apar rar și lent, de multe ori la distanță de ani, dacă nu chiar decade. Chiar și în sub-ramurile relativ populare de multe ori durează ani pentru a observa o lucrare ca fiind citată sau comentată. Dialogul productiv între colegi este deseori doar un vis. Solitudinea academică este pur și simplu o problemă factuală pentru mulți cercetători. Chiar și cel

>>

mai bun cercetător va fi frustrat de lipsa feedback-ului și aprecierii.

Ce este mai rău este faptul că numărul redus al colegilor și al discuțiilor înseamnă de asemenea și lipsa verificărilor și corectărilor cercetării. În cazuri extreme o publicație cu mari erori poate rămâne singurul material autohton disponibil asupra unui subiect timp de o decadă, câștigând statutul de înțelepciune convențională din start, și inducând toată lumea în eroare de-a lungul timpului.

Când prea multe subiecte rămân slab cercetate sau chiar înțelese greșit, chiar și cele mai aprofundate subiecte studiate pot fi neînțelese. Motivul este simplu. În cercetare nu construim întreaga perspectivă de la zero. Mai degrabă ne bazăm pe un set comun de cunoștințe aparținând comunității academice și pe simțul comun al societății noastre. Prin prisma acestui context reprezentat de cunoașterea comună ne interpretăm datele și ajungem la concluzii ale cercetării. Atunci când acest set de cunoaștere comună despre propria noastră societate este în mare măsură incomplet și de multe ori îndoielnic, chiar și cel mai silitor cercetător este supus riscului de a interpreta greșit descoperirile sale. Cu alte cuvinte, indiferent de cât de bun este design-ul cercetării, colectarea datelor și analiza acestora, un deficit sever în cunoașterea circumstanțelor și evenimentelor societății noastre pot ușor să conducă la o interpretare greșită a rezultatelor cercetării noastre.

Mai mult decât atât, deficitul de cercetare locală îngreunează de asemenea emergența conceptelor și teoriilor originale care sunt deseori necesare pentru a analiza caracterul distinctiv al propriei noastre societăți. Fiecare societate are aspectele ei distinctive care nu pot fi

înțelese adecvat prin intermediul conceptelor sau teoriilor importante din afara granițelor. În acest tip de situație destul de comună, pe lângă date locale, un concept sau o teorie autohtonă sunt necesare pentru a înțelege pe deplin societatea. Totuși încă nu sunt suficienți oameni de știință pentru a le dezvolta. Chiar și în acele cazuri extrem de norocoase când un om de știință inventează un concept sau o teorie originală vor fi foarte puțini colegi care să-l aprecieze și să-l citeze. Confruntându-se cu competiția din partea conceptelor și teoriilor importate care sunt onorate în sute sau chiar mii de citări în publicațiile internaționale, șansele ca un concept sau o teorie originală să câștige adepți locali sunt foarte slabe. În pofida pledării pentru concepte și teorii autohtone, realitatea este că nu sunt suficienți colegi, suficiente citări mutuale, prin urmare o credibilitate suficientă în domeniul academic pentru ca aceste concepte și teorii locale să înflorească. În consecință, sociologia din Taiwan este constrânsă să fie în mare parte o industrie de tip import care produce studii imitative prin alimentarea modelelor importate cu datelor locale.

Așadar ce putem face altceva decât a fi pesimiști? Luând în considerare relevanța și valoarea științelor sociale în politicile publice și costul social extraordinar al politicilor publice eronate datorită ignoranței, este responsabilitatea noastră să pledăm pentru investiții în științele sociale. Pe de altă parte, trebuie să admitem cu onestitate limitele noastre în înțelegerea propriei societăți, să fim silitori în construirea unei cunoașteri sociale mai largi și să fim mai reflexivi în interpretarea cercetării. ■

> Aspecte Morale și Libertăți Individuale în Chile

de Oriana Bernasconi, Universitatea Alberto Hurtado, Santiago, Chile

“Ceea ce este considerat în unanimitate ca și moralitate este nu doar imprecis dar și variabil”

(Seyla Benhabib, 2004)

În ultimele decenii Chile a cunoscut reforme sociale în sănătate, educație, sistemul de pensii și în piața muncii. Fără nici un dubiu, aceste reforme au contribuit la dezvoltarea unei societăți mai inclusive și echitabile. Totuși, mult mai multe trebuie realizate. Provocări enorme sunt așteptate privind autonomia personală, echitatea economică, participarea politică și protecția împotriva discriminării. O democrație matură necesită avansări în toate aceste domenii, iar științele sociale au un rol de jucat în cadrul producerii de cunoaștere care ar putea ajuta la rezolvarea disputelor sociale prin, spre exemplu, reducerea indiferenței, neînțelegerii sau a neîncrederii.

În Chile disputele sociale în care elementul moral este esențial sunt numite „dispute valorice” (*disputas valóricas*). Dezbaterile publice despre dreptul la eutanasiere, legea divorțului, legalizarea avortului sau drepturile minorităților sexuale aparțin acestei categorii. În societatea din Chile, majoritatea acestor controverse publice au apărut în jurul legii. Deoarece discuțiile față de aceste legi necesită o dezbatere asupra drepturilor și îndatoririlor membrilor unei comunități unul față de altul, studiarea lor poate să ne evidențieze o parte semnificativă din cultura morală a unei societăți. Poate dezvălui, spre exemplu, ideile predominante asupra binelui și corectitudinii și a distribuției lor sociale, sursele normelor morale și procedurile folosite în deliberările morale.

Odată cu recuperarea democrației, societatea din Chile totodată a început să propună și să discute diferite reforme orientate către extinderea libertăților individuale și reducerea interferenței publice în viața și deciziile indivizilor. Dacă, în majoritatea societăților Europene Occidentale, avortul a inaugurat multe dintre aceste dezbateri morale și aspectul eutanasiei a fost introdus ulterior, în Chile, cererile pentru reforme constituționale de acest gen au apărut la începutul anilor 1990 cu discutarea educației sexuale, urmată de o dezbatere de 9 ani asupra legii divorțului (aprobată de abia în 2004) și apoi de șase inițiative diferite de reglementare a programului „a muri cu demnitate” care au stabilit dreptul la eutanasiere – o discuție care s-a întins în perioada 2000 și 2012. Dezbaterile continuă și astăzi în jurul drepturilor minorităților

sexuale și a pastilei contraceptive „de a doua zi”. O societate devine implicată în aceste tipuri de dispute când expansiunea drepturilor individului și lupta împotriva discriminării devin proiecte politice. În timp ce o parte din chileni sărbătoresc aceste solicitări ca fiind un semn de maturitate morală, alții le deplâng ca fiind un semn de toleranță perturbatoare, decadență morală și chiar de criză.

Am reconstruit și analizat regimurile de justificare și critica implicate în controversa stârnită de inițiativa legală de reglementarea a eutanasiei și „morții cu demnitate” în Chile¹. Evoluțiile recente în domeniile de cercetări biologice și biomedicale au creat noi posibilități pentru intervenirea, manipularea, extinderea, îmbunătățirea și finalizarea vieții umane, redefinindu-i propriul înțeles. Cazul eutanasiei alături de fertilizarea în vitro, clonarea sau împrumutarea unui uter ne arată că acestea continuă să reprezinte controverse socio-tehnice cu structuri și conținut similar, care prezintă provocări morale.

“Dispute asupra valorii – maturitate morală sau declin moral?”

Analiza acestei controverse a dezvăluit o diviziune între două principii morale: autonomia pacientului și natura inviolabilă a vieții. Cei care apară dreptul la eutanasiere îl observă ca un act voluntar, pozitiv, cerut unui doctor de către un pacient aflat într-o stare de durere insuportabilă și ireversibilă. Cei care se opun propunerii de a extinde scopul acestui act dincolo de contextul medical, au inclus eutanasierea pasivă sau actul de a lăsa pe cineva să moară prin omiterea tratamentului necesar. Dar dezbaterea a depășit evaluarea acestor principii pentru a include descrierea amănunțită a situațiilor reglementate de lege: natura morții și noțiunea de sinucidere asistată, tratament normal și extraordinar, pacient în stadiu terminal sau îngrijirea paliativă, toate acestea fiind supuse dezbaterii. Așadar controversa implică nu doar valorile pe care cetățenii doresc să le apere, dar și construcția socio-politică și utilizarea așa pretinselor aspecte tehnice discrete, precum și întrepătrunderea moralității și științei în aceste vremuri „moderne târzii”. ■

¹ Am interviuat membri ai Parlamentului și bioeticieni implicați în controversă, am studiat propunerile legale și analiza lor în Parlament și am examinat aparițiile în articole academice și ziare.

> Limitele politicii de mediu în Chile¹

de Alejandro Pelfini, Universitatea Hurtado Alberto, Santiago, Chile, și FLACSO- Argentina

Protest împotriva unui baraj hidroelectric la scală mare în Patagonia, Chile.

În 2011, Chile a câștigat pe neașteptate un loc important în lumea știrilor. Propagarea protestelor studențești împotriva unuia dintre cele mai scumpe și inechitabile sisteme de învățământ superior din lume, a primit o atenție neașteptată. În general, acest an a marcat răspândirea mișcărilor sociale și de politizare orizontală a cetățenilor care au acceptat pasiv consolidarea neoliberalismului, în ciuda celor douăzeci de ani de reinstaurare a democrației. Noua politică s-a exprimat nu doar în jurul protestelor studențești, ci și în alte domenii dincolo de clivajele tradiționale. Drepturile și autonomia populațiilor indigene și conservarea unora dintre pământurile

acestora, considerate ca un patrimoniu al mediului, au căpătat susținerea și simpatia unor persoane care nu erau direct afectate.

Numeroasele proteste s-au extins de la comunităților locale la demonstrații masive în capitala Santiago, împotriva unui baraj hidroelectric la scara largă (Hidro Aysen) situat în Patagonia, una dintre cele mai puțin poluate zone din Chile, și împotriva instalării de centrale termoelectrice și a activității miniere pe scară largă.

O mișcare uriașă cetățenească a pus sub semnul întrebării nu numai direcția politicii referitoare la mediu existent în țară, dar chiar mai mult legăturile dintre politica

>>

energetică și industria extractivă și modelul de acumulare imposibil de menținut. În acest sens, Chile, a fost văzut ca unul dintre primele și relativ de succes experimente neo-liberale din lume, care s-a relevat ca un laborator ecologic de modernizare pentru societățile semi-periferice.

Elaborarea politicilor de mediu în Chile, fără îndoială nu este mult mai veche de 10 de ani, începând după criza creșterii somonilor în Pacificul de Sud. Reactivă prin natura ei, acționând după fapt, nu contribuie la formarea agendei publice, ci mai degrabă evaluează, aplanează sau chiar justifică ordinea de zi prestabilită în jurul investițiilor productive și extractive.

Politicile de mediu servesc la reproducerea și legitimarea extragerii materiei prime, care este principala sursă de venit în Chile. Principalele exporturi făcute de Chile provin din domeniul creșterii somonului, exploatarea cherestelei și a minereurilor. Ele constituie obiectul reglementărilor de mediu, ce au trei obiective esențiale: protecția de resurse (dar nu și a ecosistemului din jur), controlul conflictelor socio-ecologice precum și protejarea intereselor investitorilor și securitatea juridică. Politicile de mediu ce s-au axat pe extragerea acestor resurse implică trei actori principali: investitorul (de obicei o corporație transnațională); statul ca facilitator care autorizează

proiectul de investiție; experții (grupuri de reflecție sau agenții de evaluare a impactului asupra mediului), care oferă legitimitate științifică pentru un anumit proiect. Acești actori sunt conectați prin intermediul rețelelor puternice: o alianță intra-elită care domină domeniul politicii de mediu, în timp ce societatea civilă și cetățenii de rând sunt retrogradați la rolul de observatori.

Proiectul meu încearcă să analizeze modul în care această rețea își consolidează discursul (în special, discursul despre Responsabilitatea Socială Corporativă), organizat în jurul unui aranjament instituțional privilegiat (acorduri voluntare), folosindu-se de evaluarea impactului asupra mediului pentru a-și legitima și perpetua dominația sa în politica mediului. În acest context, idealurile progresiste și democratice, cum ar fi responsabilitatea, transparența și participarea au fost reduse la un instrument de separare a statului, pieței și societății civile care promovează parteneriate flexibile care se auto-reglementează.

Un proces de învățare colectivă a început cu siguranță, și unele măsuri de democratizare au avut loc, dar în forma unui “proces de învățare supravegheată”, sub tutela proceselor democratice slabe. Se ridică întrebarea dacă aceste limitări se datorează doar “simplii” instrumentalizări făcute de

către o coaliție de grupuri de elită corporatistă sau dacă acesta este legat de idealurile (de responsabilizare, transparență și participare), care în ultimă instanță, sunt mai puțin progresive și democratice decât se presupune de obicei. Un spirit civic mai activ și mai sensibil aduce întrebările inovatoare în sfera publică, ducând politica dincolo de instituțiile prestabilite, pe stradă și în mass-media. ■

¹ Acest proiect face parte dintr-un proiect mai larg “Instituții formale și informale, în rețelele de politici publice din Chile” (FONDECYT Nr 1110428) coordonat de Patricio Miranda.

> Ocuparea de către migranți, a centrului orașului Santiago din Chile

de Carolina Stefoni, Universitatea Alberto Hurtado, Santiago, Chile

A aprozar care servește migranți din Columbia și din Peru, în centrul orașului Santiago, Chile.

În inima centrului civic și istoric a orașului Santiago de Chile se întinde cea mai mare enclavă de imigranți. Acest perimetru adună un număr important de imigranți din diferite țări ale Americii Latine, deși majoritatea este formată de cei cu origine peruviană. Acești imigranți din Peru au dezvoltat o activitate comercială intensă, axată pe produsele pentru populația străină cum ar fi ustensile de gătit, gustări vândute pe stradă, centre de asistență telefonică, transportul de colete și servicii de transmitere a banilor.

Printre factorii care au stat la baza dezvoltării acestei enclave se pot enumera: disponibilitatea caselor și a vadurilor comerciale mai vechi, eliberate în urma procesului de depopulare a centrului orașului din decadele precedente; o concentrare a imigranților formată chiar ca urmare a disponibilității aces-

>>

Un mall din Santiago transformat într-un centru de schimb și comunitate pentru migranți din America Latină.

tor locuințe, care sunt divizate în camere mici și închiriate informal; stabilirea unor companii de importuri, care furnizează produse de origine peruviană și le pun la dispoziția negustorilor care tocmai s-au stabilit în această zonă; respectiv două procese de amnistie care au avut loc în perioada guvernării *Conser-tación* (o coaliție politică de centru-stînga), care a permis regularizarea imigranților și a facilitat integrarea lor ulterioară în comerțul legal.

Aș dori să evidențiez trei trăsături principale ale acestei enclave. În primul rând, în munca și afacerile imigranților, practicile formale și cele informale se suprapun foarte des. În timp ce conducerea orașului a urmărit eradicarea comerțului stradal, multe magazine legale practică și în prezent activități informale cum ar fi vânzările stradale, munca fără contract sau vânzarea produselor fără autorizație. Aceste practici sunt doar strategii de mărire a profitului vânzătorilor, aceștia fiind implicați într-o piață cu o concurență internă acerbă, și deci cu un nivel redus de beneficii economice.

Al doilea aspect interesant de remarcat al acestei enclave este că joacă rolul unui punct de referință spațială care face parte din constructul de identitate al acestui

grup de imigranți. Acest loc este renumit printre imigranții care trăiesc în Santiago, printre ceilalți locuitori ai orașului, precum și printre cei din țările de origine ale imigranților ca fiind locul de întâlnire a tuturor care împărtășesc aceeași condiție, cea de a fi străin.

Al treilea element este legat de poziția geografică a acestei enclave în cadrul orașului, și de modul în care aceasta afectează formele și înțelesurile pe care enclava și le asumă. Dat fiind faptul că este situată în centrul civic și istoric al orașului Santiago, înseamnă că imigranții stabilesc o multitudine de relații sociale cu ceilalți locuitori ai zonei, indiferent dacă aceștia lucrează în birouri, sunt turiști, funcționari de stat, sau muncitori în general. Tipurile de relații sociale stabilite de ei contribuie la formarea aceluiași caracter, aceluiași sens și acelor granițe care dau enclavei forma sa proprie.

Într-adevăr, modul migranților de a popula o zonă delimitată geografic în centrul orașului generează înțelesuri și reprezentări care adesea generează tensiunii cu celelalte semnificații ale orașului. Aici se pot aduce două exemple. Prima este ideea că această parte a orașului este importantă din punct de vedere civic, deoarece această zonă găzduiește puterile executive respec-

tiv juridice, cum ar fi Departamentul de Stat, Ministerul Justiției și alte numeroase oficii ministeriale. Acesta este locul unde a fost fondat orașul și unde a fost semnată Declarația de Independență. Așadar, această puternică semnificație istorică și democratică intră în contradicție cu ideea ca acest loc să fie unul pentru străini.

În al doilea rând, această enclavă contestă ideea unui oraș global, modul mult mai modern de a reprezenta Santiago, idee promovată mai recent de conducerea orașului. Aceasta include campanii ce promovează ideea unui oraș curat, sigur și ordonat, împreună cu o serie de politici care au avut ca scop recuperarea spațiului urban în centrul istoric, care, pe parcursul a câtorva decenii, a trecut printr-un proces extensiv de depopularizare și abandon. O enclavă de imigranți este contrastantă cu ideea unui oraș global, sau cu un centru comercial internațional, idee pe care orașul a încercat să o promoveze în ultimii ani.

Prezența imigranților și modul de a folosi acest spațiu – printre celelalte aspecte – generează dispute în spațiul public, dispute care la rândul lor contribuie la caracterul acestei enclave. ■

> Provocarea de a internaționaliza sociologia

by Eloísa Martín, Universitatea Federală din Rio de Janeiro, Brazilia, Editor al publicației *Current Sociology*

În prezent, o solicitare comună se face auzită în instituțiile de învățământ superior din lume, și anume: internaționalizarea. Printre diversele eforturi întreprinse pentru a atinge acest scop, unul se detașează net pe agenda de priorități: cel de a publica în reviste academice de mare impact. În ultimii 30 de ani, această sarcină a fost de mult timp identificată și proclamată ca o cerință esențială a științelor în general, și a științelor sociale în special. Totodată, a publica în context internațional înseamnă a publica în engleză. Impactul revistelor redactate în spaniolă, franceză, arabă sau germană este limitat la anumite comunități lingvistice care, deși transnaționale, au eșuat în tentativa de a dobândi statut internațional. Supremația englezei ca limbă privilegiată, globală și de maximă circulație în domeniul academic a consolidat această tendință.

Totuși, multe dintre publicațiile considerate „internaționale” – deoarece ocupă poziții de top în indexuri, au factori de impact înalți și sunt editate în engleză – de fapt nu sunt internaționale. După cum a remarcat Tom Dwyer în cadrul Conferinței Asociațiilor Naționale din 2009 a Asociației Internaționale de Sociologie¹ (ISA – International Sociology Association), faptul că un jurnal este publicat în limba engleză nu implică, nici măcar în plan logic, că acel jurnal va fi *internațional*. Prin definiție, jurnalele asociațiilor naționale de sociologie din America de Nord sau Europa de Vest se ocupă cu dezvoltarea programelor naționale de cercetare, ceea ce nu constituie neapărat un inconvenient. Problema este că universitățile care nu ocupă poziții dominante în diversele ierarhii academice și de cercetare, precum și agențiile care le finanțează consideră aceste jurnale ca fiind „internaționale” și solicită publicarea exact în paginile acestora. Aceasta devine o dilemă pentru cei care lucrează în afara mediului academic „predominant”, în special pentru cei a căror limbă maternă nu este engleza. În consecință, pentru majoritatea sociologilor din lume, cerința de a publica internațional reprezintă o mare provocare.

În fața acestei cereri pentru o aparentă „internaționalizare”, care nu constituie o tendință minoră, ci adesea conturează

perspectivele domeniului și chiar posibilitățile de angajare, există trei reacții posibile. În primul rând, apare un hiper-localism, fie la nivel național sau regional, care respinge exigența de a publica internațional – uneori printr-o critică sofisticată a sistemului de indexare și de măsurare a impactului, iar alteori pur și simplu ca reacție defensivă și culturalistă, concentrându-se, în schimb, pe publicarea pentru o audiență domestică. Avantajul în a pune accentul pe această hiper-particularizare este că aceasta poate ajuta la aprofundarea cercetării pe anumite teme, rezultând analize bogate și detaliate. Însă imposibilitatea de a intra în dialog cu alte perspective și relevanța limitată pentru o discuție mai extinsă îngustează în mod semnificativ acoperirea și importanța teoretică potențială a acestor contribuții.

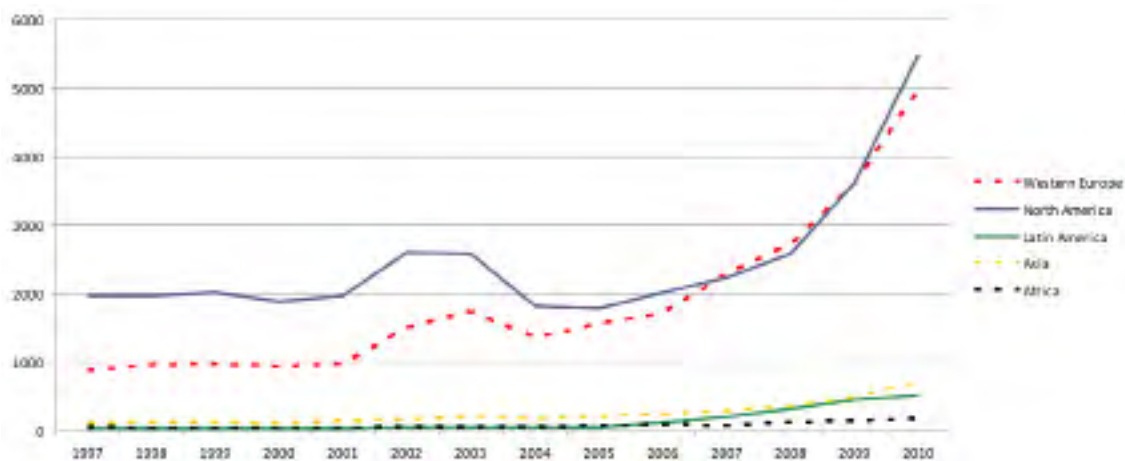
O a doua reacție acceptă nevoia urgentă de a publica internațional și o transformă în scopul său principal. Pentru a-l realiza, sociologiile nedominante absorb întrebările, teoriile și metodologiile școlilor dominante și imită stilul de scriere susținut de către acestea. În mod paradoxal, sociologii nedominanți nu își ating întotdeauna obiectivul, posibil deoarece nu reușesc să evadeze din capcana imitației. Scriind texte care arată perfect academic, ei sunt incapabili de a menține atât relevanța, cât și originalitatea lor. Poate că efortul de a încadra analizele locale în formate teoretice sau stilistice prevalente devine un pat al lui Procust.

O a treia alternativă, nu mai puțin problematică sau dificilă de îndeplinit, este cea a dialogului. Există anumiți autori, instituții și jurnale care recunosc existența specificității locale în întrebările academice, în dezbaterile teoretice și stilurile de redactare, însă în același timp privesc publicarea internațională ca soluție, nu doar pentru creșterea și expansiunea sociologiilor naționale, ci și ca mod de a participa la construcția sociologiei ca proiect totodată global și colectiv. Aceasta este speranța publicațiilor editate de Asociația Sociologică Internațională și a revistei *Current Sociology*.

Raportul *Global pentru Științe Sociale* (UNESCO, 2010: 153) remarcă faptul că internaționalizarea publicațiilor favorizează regiunile dominante: Europa și Statele Unite. În fapt, peste

Distribuția Articolelor în jurnale de știință de top după afilierea regională a autorului.

Sursa: SCOPUS

80% dintre jurnalele academice din domeniul științelor sociale sunt publicate în engleză, iar două treimi dintre cele mai influente publicații din domeniu sunt publicate doar în patru țări: Statele Unite, Anglia, Olanda și Germania. Concomitent, Oceania, America Latină și Africa contribuie fiecare cu 5% dintre articolele publicate la nivel mondial (UNESCO, 2010: 143-4).

Dacă studiem jurnalele care ocupă poziții de top în clasamentul SCOPUS², putem observa că majoritatea autorilor care publică sunt afiliați la instituții din Europa de Vest și America de Nord, iar autorii asiatici și sud-americani au o prezență limitată (deși în creștere, în cazul asiaticilor), iar autorii din universitățile africane sunt aproape complet absenți.

Current Sociology nu este imună la această tendință. Din 1999 până în 2009³, doar puțin peste 72% din articole au fost publicate de către autori afiliați la universități europene sau nord-americane. În mod similar cu alte jurnale predominante, autorii asiatici și australieni constituie 8,1%, respectiv 5,3% din totalul autorilor. Considerând afilierea academică, mai mult de jumătate dintre autorii care publică în revistă provin din doar cinci țări: Marea Britanie, Statele Unite, Canada, Germania și Australia.

Este însă interesant de notat că 6% dintre cei ce publică în revista *Current Sociology* sunt sud-americani, 3,2% sunt autori africani și 2% provin din Orientul Mijlociu. Suntem încă departe de inversarea tendințelor denunțate de către UNESCO, însă în același timp pot susține cu oarecare mândrie faptul că revista *Current Sociology* și-a deschis porțile și în fața altor autori și altor școli, legitimându-se ca un jurnal cu vocație internațională clară care se străduiește să fie

cât mai inclusiv și pluralist în conținutul său și în diversitatea geografică a autorilor săi.

De la lansarea sa în 1952, revista *Current Sociology* a lucrat constant în acest scop. Ea acceptă propuneri pentru articole redactate în orice limbă – o practică împărtășită și de revista *International Sociology*. De asemenea, este deschisă să publice contribuții pe tematici noi și propuneri teoretice și metodologice în afara sferei comune de preocupări, precum și la stilurile alternative de redactare. Jurnalul se definește mai degrabă prin angajamentul pentru dialog, care îi permite să disemineze analize locale către o audiență internațională. Desigur, în acest proces, o parte din specificitatea locală se va pierde, însă nu va fi afectat în mod necesar gradul de sofisticare a acestei analize. Iar posibilitatea de a dezbate cu colegii din jurul lumii este ceva ce poate îmbogăți atât autorii, cât și comunitatea de cititori ai revistei *Current Sociology*. ■

¹ Puteți urmări comentariile lui Dwyer în materialul video "Provocări pentru o sociologie globală" pe <http://www.youtube.com/watch?v=QA5GaEPQcZI>.

² Aș dori să-i mulțumesc lui Matías López, asistent editorial la revista *Current Sociology*, care a venit cu ideea acestui chart, și l-a și creat.

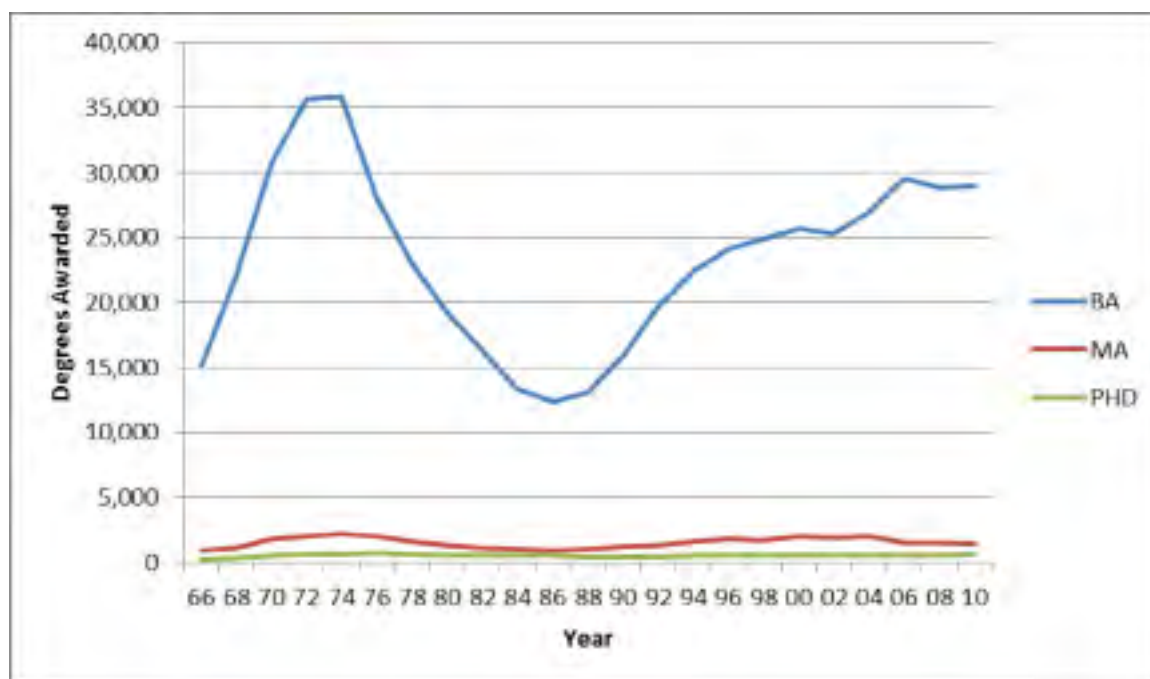
³ Mai multe detalii și informații suplimentare din acest sondaj al revistei *Current Sociology* se regăsesc în Eloísa Martín (2012) "A face sociologia actuală prin publicare internațională: o misiune colectivă." *Current Sociology* 60(6): 832-7.

> Sociologia din SUA în declin?

de Bronwen Lichtenstein, Universitatea din Alabama, Tuscaloosa, USA, și Președinte al RC49 (Sociologia Sănătății Mintale)

Diplome în sociologie reprezentate după nivelul diplomelor în Statele Unite, 1966-2010.

Sursa: ASA, Research on Sociology 2012.

Care este poziția sociologiei în Statele Unite? În 1994, când am emigrat din Noua Zeelandă în Alabama, SUA, am auzit că sociologia este în declin. Programul de doctorat al Universității din Alabama fusese anulat recent deoarece membrii facultății au intrat în conflict, astfel încât administrația a adoptat o rezoluție prin care l-a închis. O materie secundară din sociologie a fost integrată în cadrul Departamentului de Justiție Penală, unde sunt angajat în prezent. De atunci, discuțiile privind reconstruirea unui departament de sociologie nu au dus nicăieri iar materia secundară de sociologie suferă de insuficiență de cursuri pentru a menține viabilitatea sau pentru a încuraja dezvoltarea. Perspectivele nu sunt prea promițătoare în partea mea de Statele Unite.

Nu am avut în vedere ce se întâmpla în sfera largă a sociologiei până când am citit această afirmație în cartea lui Benjamin Ginsberg din 2011 *The Fall of the Faculty: The Rise of the All-Administrative University and Why It Matters* (De-

clinul Facultății: ascensiunea Universității integral administrative și de ce contează): „Cu precizie această soartă [de închidere] s-a abătut asupra unui număr de programe academice bine privite în jurul națiunii în anii recenti, deoarece interesul studenților în domeniu a dispărut”(104).

Asumția generală lui Ginsberg despre dispariția sociologiei m-a determinat să consult site-ul Asociației de Sociologie Americană (ASA) pentru informații despre tendințele manifestate privind disciplinele predate în colegiile și universitățile din SUA. Datele au indicat că numărul de diplome de bacalaureat și de master aproape s-a dublat între 1990 și 2004. O actualizare din partea ASA pentru perioada 2001 - 2007 a indicat o creștere continuă la majoritatea universităților și colegiilor (Spalter-Roth, 2008). Numărul departamentelor autonome de sociologie de asemenea a crescut, probabil ca și răspuns la extinderea populației de studenți.

ASA a raportat trei observații privind această revenire. În primul rând, diplomele de doctorat nu au ținut pasul cu acest

>>

trend ascendent, și chiar au avut un regres la începutul anilor 2000, după care a avut loc o modestă recuperare. În al doilea rând, concentrarea asupra criminologiei a câștigat teren în detrimentul sociologiei tradiționale. În al treilea rând, din ce în ce mai puțini membri ai facultății sunt angajați pe o poziție pentru a preda acestor studenți. Profesori cu normă redusă și întreagă sunt angajați, în timp ce universitățile caută să taie din costuri și să-și maximizeze profitul, un trend național care afectează de asemenea și alte discipline (Wilson, 2010).

Imaginea de ansamblu, de un optimism precaut, din rapoartele ASA poate fi contextualizată în cadrul tendințelor mai largi în sociologia din SUA. Datele indică anii 1970 ca apogeu pentru disciplină ca urmare a expansiunii departamentelor și programelor implementate la nivel național.

Cu toate acestea, în anii 1980, sociologia pare că s-a aflat în cădere liberă, rata de înscrieri și diplomele scăzând atât de mult încât mulți scriitori au prezis sfârșitul sociologiei (Summers, 2003). Dunlap și Catton (1994: 11) au atribuit stagnarea anilor 1980 ameliorării pieței fundamentaliste libere și, ca o chestiune asociată, administrării Reagan de „atacuri severe” asupra științelor sociale care au condus la scăderea interesului față de sociologie. Declinul a fost atât de abrupt încât sociologia încă mai are un drum de parcurs până la o recuperare totală sau pentru a ține pasul cu creșterea populației în Statele Unite.

Ginsberg poate avea dreptate în legătură cu lipsa interesului față de sociologie, dar eu suspectez că altceva a funcționat aici – studenții sunt încurajați să se înscrie în programe care să le ofere un loc de muncă într-o recuperare șubredă. Din nou este un trend general de orientare față de profesie și nu față de diplome academice, probabil dintr-o perspectivă economică mai degrabă decât dintr-una ideologică. Prima întrebare pe care orice student mi-o adresează despre o carieră în sociologie este: „Dar ce pot să fac cu ea?”. De obicei răspund „Multe” și explic de ce o diplomă în sociologie este folositoare. Dar ținând cont de propria mea experiență de a preda în cadrul unui program de sociologie a cărui viabilitate este incertă, îmi pun un semn de întrebare.

Acum câțiva ani, am chestionat 1000 de studenți în Justiție Penală și Sociologie despre cât de oportun ar fi să se ofere un program de studii în sociologie la Universitate. Răspunsul a fost categoric da. Probabil lipsa interesului nu vine neapărat din partea studenților, cât este vorba de influența din partea părinților și a altora care consideră că o afacere, inginerie, asistență medicală, sau o diplomă în educație este mai

valoroasă și va conduce către un loc de muncă bine plătit. Oricum ar fi, sociologia este încă viabilă în 2012. Probabil nu vom atinge culmile înscrierilor curente de care se bucură programele de diplome profesionale, dar sociologia tradițională își are locul în gândirea critică, analiza socială, și o mai largă răspândire a celor bine-educați și prin urmare a cetățenilor angajabili. Am speranța că aceste tendințe în sociologie vor reînnoi interesul pentru sociologie, odată ce valorizarea educației academice va fi mai presus decât cea a aptitudinilor strict utilitare și astfel domeniul va avea o revenire în societatea din SUA. ■

Referințe:

American Sociological Association (2012) “Research on Sociology: Sociology Degrees Awarded by Degree Level 1966-2010.” Retrieved November 29, 2012 (http://www.asanet.org/research/stats/degrees/degrees_level.cfm).

Dunlap, R. E. and Catton, W. R. Jr. (1994) “Struggling with Human Exemptionalism: The Rise, Decline and Revitalization of Environmental Sociology.” *The American Sociologist* 25(1): 5-30.

Ginsberg, B. (2011) *The Fall of the Faculty: The Rise of the All-Administrative University and Why It Matters*. New York, Oxford University Press.

Spalter-Roth, R. (2008) “What Is Happening In Your Department? A Comparison of Findings from the 2001 and the 2007 Department Surveys.” Washington, DC: American Sociological Association. Retrieved December 10, 2012 (<http://www.asanet.org/images/research/docs/pdf/Whats%20Happening%20in%20Your%20Dept.pdf>).

Summers, J. H. (2003) “The End of Sociology?” *Boston Review* 28(6). Retrieved December 10, 2012 (<http://bostonreview.net/BR28.6/contents.html>).

Wilson, R. (2010) “Tenure, RIP: What the Vanishing Status Means for the Future of Education.” *The Chronicle of Higher Education*. Retrieved December 10, 2012 (<http://chronicle.com/article/Tenure-RIP/66114/>).

> Balcanii dincolo de Balcanizare

de Svetla Koleva, Institutul pentru Studierea Societăților și Cunoașterii, Sofia, Bulgaria și Președintă a Asociației de Sociologie din Bulgaria

Deschiderea celei de-a doua conferințe anuale a forumului Balkan de sociologie în Aula Magna a Universității St. Kliment Ohridski din Sofia, 9 Noiembrie 2012. Fotografie de Hassan Berber.

Chiar dacă pentru mai bine de un secol Balcanii în cea mai mare parte au fost sinonimi cu un tip de fragmentare regională care a generat termenul de „Balcanizare,” a doua Conferință Anuală a Forumului de Sociologie Balcan (Sofia, 9-10 noiembrie, 2012) a indicat că acest tip de istorie să fie clar trecut pentru sociologii din regiune. Forumul Balcan de Sociologie a fost creat în noiembrie 2011 la Tirana mulțumită eforturilor sociologilor din Albania și în mod special lui Leke Sokoli și cu participarea și suportul colegilor din Macedonia,

Bulgaria și Slovenia; este prima realizare instituțională a ideii de construire a unei asociații de sociologi Balcani – o idee care a fost mai întâi sugerată la începutul anilor 1990 de Președintele Asociației Sociologilor din Bulgaria, Peter-Emil Mitev, dar care nu s-a materializat mult timp datorită războiului din fosta Iugoslavia. Înțelegând lecțiile istoriei și devenind conștienți de inevitabila nevoie de a lucra împreună pentru a-și depăși lipsurile și pentru a-și consolida avantajele lor separate, sociologii din Balcani și-au creat propria organizație dedicată să promoveze

>>

cunoașterea și acțiuni concomitente în activitățile sociologice regionale și internaționale. Aceștia s-au întâlnit la Sofia pentru a stabili un dialog și o înțelegere comună pentru a învăța mai multe despre vecinii lor apropiați, pentru a face ceea ce nu este familiar mai familiar.

Desigur, după căderea Zidului din Berlin au fost multiple întâlniri între sociologii din Balcani și cercetătorii în științe sociale din mai multe țări, cu teme de discuție variate. Specific întâlnirii de la Sofia din noiembrie 2012 a fost subiectul – Balcanii ca o provocare socială și cognitivă în sociologie.

Cum ar trebui să-i caracterizăm pe vecinii noștri din Balcani din perspectivă economică și politică, ca societăți stratificate și comunități unite, ca structuri culturale și educaționale, ca moduri de a trăi împreună și de a se recunoaște reciproc? Cum influențează trecutul în prezent fiecare țară și relațiile dintre țări? Ce parte din experiența contemporană a fiecărei țări poate fi utilă pentru vecinii ei, astfel încât prezența noastră în Europa unită și în lume să poată fi constructivă, de îmbogățire reciprocă și stimulare? Ca parteneri și competitori în același timp, jucând un rol non-hegemonic în zona de cercetare internațională, cum să susținem tradițiile noastre sociologice, cum să rămânem în acord cu importanța problemelor locale și să observăm criteriile științifice pentru validitatea cunoașterii, când ne confruntăm cu aplicabilitatea imperativă și imediată a cunoașterii? Pe scurt, cum putem noi, trăind în Balcani, să facem sociologie și să producem cunoaștere validă și universală evitând în același timp o Balcanizare optică și o auto-Balcanizare?

Aceste întrebări au ghidat discuțiile în șase sesiuni tematice și cinci paneluri tematice, implicând mai mult de o sută de sociologi din țările Balcanice (Albania, Bulgaria, Grecia, Kosovo, Macedonia, România) dar și din Europa Occidentală și America de Nord (Canada, Finlanda, Franța, Belgia). Prin urmare, dialogul nu a fost limitat la cercetătorii care trăiesc în realitatea din Balcani și care au experimentat tendințele

contradictorii ale dezvoltării din această regiune. Colegi care au venit din țări care se situează la o distanță mai mică sau mai mare de Balcani au participat de asemenea.

Mai mult, Conferința Balcanică din Sofia a confirmat un bine-cunoscut model în sociologie. Instituțiile pot crea condițiile necesare pentru auto-realizarea indivizilor și grupurilor doar dacă acestea sunt populate de oameni care au o viziune clară asupra vocației și misiunii instituțiilor respective. Pe de altă parte, indivizii pot fi o forță motrică a instituțiilor doar dacă le sunt recunoscute eforturile depuse la nivel de individ și de grup pentru dezvoltarea semnificativă a activităților instituționale. În timp ce dorința pentru cooperare și dialog a fost principalul factor al conferinței de la Sofia, realizarea ei ar fi fost imposibilă fără suportul moral și financiar al ISA și a eforturilor reunite ale Forumului Sociologic din Balcani (FBS), Asociația Bulgară de Sociologie, Institutul pentru Studiarea Societăților și Cunoașterii de la Academia Bulgară de Științe, Universitatea din Sofia și Institutul Francez din Bulgaria.

Cooperării sociologiei Balcanice i-a fost dată o formă instituțională la Tirana în 2011, astfel încât dialogul substanțial a transcedat granițele Balcanilor și a putut fi preluat un an mai târziu la Sofia. Dialogul va fi consolidat mai departe în Macedonia la A Treia Conferință Anuală a FBS în toamna anului 2013; și ulterior în fiecare an o altă asociație națională din Balcani va fi gazda următoarelor întâlniri. Ce alt format sociologic mai promițător poate exista decât un dialog de tipul “bridge and door” (pod și ușă) (pentru a utiliza cunoscuta metaforă a lui Simmel) – un dialog care creează perspective de a privi în exterior, ne atrage din lumile noastre proprii separate și care construiește poduri în lumile altora? ■

> Interdisciplinaritate: Conferința Societății de Sociologie Filipineze

de Clarence M. Batan, Universitatea din Santo Tomas, Manila, Filipine, și Editor în cercetare al RC34 (Sociologia Tineretului – Sociology of Youth)

O oportunitate de fotografie după prima plenară de la congresul Societății de Sociologie Filipineze de la Universitatea Ateneo de Manila, 19 Octombrie 2012. De la stânga Clarence Batan (Trezorier PSS), Emma Porio (Membru al Comisiei Executive ISA), Michael Burawoy (Președinte ISA), Filomin Candaliza (Vice Președinte PSS), Leslie Lopez (Secretar PSS), Filomeno Aguilar (Președinte PSS), Gelia Castillo (Om de știință) și Stella Go (Membru al Comisiei de Conducere al PSS).

În zilele de 19-20 ale lunii octombrie a anului trecut, sociologi, practicieni și studenți din Filipine și din alte țări învecinate s-au reunit pentru Conferința Națională a Societății de Sociologie din Filipine (PSS) din 2012 la Universitatea Ateneo de Manila (ADMU), orașul Quezon. Aproape 100 de participanți de la diferite universități și de la unele organizații non-guvernamentale și private din Filipine și din alte țări s-au angajat într-un schimb de idei pe tema Sociologie și interdisciplinaritate: O concluzie anticipată?

>>

Fondată în 1952, PSS este o organizație profesională care a supraviețuit șase decenii istorice prin implicarea activă a oamenilor de știință locali și străini. Această conferință a devenit o oportunitate pentru a chestiona statutul disciplinar al sociologiei. Dr. Filomeno V. Aguilar, președintele PSS, a rezumat foarte bine dezbaterile centrale în discursul său inaugural: „Unii pretind că sociologia ar trebui să-și afirme importanța ca o disciplină academică și să se mențină în granițele ei profesionale; cu toate acestea, alții susțin că viața noastră de zi cu zi, în complexitatea ei, determinată de forțe locale și globale, nu poate fi pe deplin înțeleasă decât dacă utilizăm perspective și instrumente analitice din alte discipline”. Intervenția sa a stabilit bazele unor intense discuții, dezbateri și discursuri în cele două zile ale manifestării.

Michael Burawoy, președintele Asociației Internaționale de Sociologie (ISA), a susținut prelegerea principală cu titlul Interdisciplinaritatea: Promisiune și Pericol. Surprinzând participanții prin tehnica sa „în afara podiumului”, dr. Burawoy a oferit idei preliminare asupra analizei critice despre interdisciplinaritate în sociologie. Ideile sale au generat puncte de plecare în discuțiile ce s-au desfășurat în trei sesiuni plenare și în patru secțiuni paralele, implicând 35 de prezentări.

Puncte importante similare în cadrul conferinței au fost sesiunile plenare pentru autorii de carte, dr. Erik Akpedonu, dr. Czarina Saloma-Akpedonu și dr. Filomeno V. Aguilar; sesiunea dedicată scrierilor sociologilor isto-

rici și istoricilor sociali; colocviul studentesc; un forum cu bine-cunoscutul și respectatul sociolog Fr. John J. Carroll, SJ, care a discutat despre viața sa ca „preot/sociolog” din perspectivă oximoronică; și lansarea numărului 60 al The Philippine Sociological Review sub conducerea editorială a dr. Filomin Guetierrez-Candaliza și dr. Maria Andrea M. Soco. Au fost, de asemenea, oferite expuneri de carte, mâncare îndestulată și programe creative sub conducerea dr. Emma E. Porio, președinte al Departamentului de Sociologie și Antropologie Socială al ADMU și Leslie A. Lopez, secretara consiliului PSS.

Conferința din acest an a PSS a oferit o ocazie nu doar pentru sociologii filipinezi de a întâlni colegi noi și vechi, dar și pentru a afirma rolul sociologiei în crearea unor relații mai semnificative, mai relevante și mai pragmatice cu alte științe, atât sociale, cât și naturale. Problemele globale dând naștere unor noi moduri de conflict, confruntări și transformări, precum și de angajare a sociologilor de pretutindeni în analiza problemelor care își au rădăcinile în realitățile sociale filipineze au devenit agenda pentru o sociologie a Sudului Global. Aceste chestiuni au fost energic propuse de o nouă generație de sociologi filipinezi care au introdus perspective multi- și inter-disciplinare, motivate de aspirația la o cetățenie activă și implicată la nivel global. ■

> Sociologia și transformările sociale: Cea de-a 11-a Conferință a APSA

de Leslie Lopez, Universitatea Ateneo de Manila, Secretarul Societății Sociologilor din Filipine

Emma Porio, organizator șef, reușește să deruleze două conferințe majore în aceeași săptămână la Universitatea Ateneo de Manila. Aici prezidează în timpul unei pauze de prânz la Asociația de Sociologie Asiatică Pacifică.

Departamentul de Sociologie și Antropologie și Institutul Filipinez de Cultură, amândouă aparținând Universității Ateneo de Manila din Filipine, au organizat și găzduit cu succes cea de-a 11-a Conferință a Asociației Sociologice din Asia Pacific (ASPA) în perioada 22-24 octombrie (2012). Anul acesta conferința a avut ca temă „Sociologia și transformările sociale în regiunea Asia Pacific” adunând 260 de participanți din 23 de țări din Asia, Africa, Statele Unite, Europa și regiunea Pacificului.

Discursuri de înaltă ținută despre sociologie publică, teoria sudului, gen, leadership și mobilizarea cunoașterii au fost ținute de sociologi renumiți din regiunea Asia-Pacific, precum Michael Burawoy (Președinte, Asociația Internațională a So-

ciologilor), Raewyn Connell (Universitatea din Sydney), Dang Nguyen Anh (Academia Vietnameză de Științe Sociale), Vineeta Sinha (Universitatea Națională din Singapore), Michael Hsiao (Academia Sinica), Surichai Wungao (Universitatea Chulalongkorn), Emma Porio (Universitatea Ateneo de Manila), Filomeno Aguilar, Jr. (Președinte, Societatea Sociologilor din Filipine și Universitatea Ateneo de Manila) și Maria Cynthia Rosa Bautista (Comisia pentru Educație Superioară, Filipine).

În cele trei zile de conferință, 60 de paneluri și 180 de prezentatori de lucrări au dezbătut subiecte dintr-o arie largă de teme cu care se confruntă regiunea, precum genul, religia, globalizarea, educația, schimbările climatice și tehnologia. Conferința s-a încheiat cu o sesiune plenară despre „angajarea comunității

științelor sociale în regiunea Asia-Pacific” moderată de Michael Burawoy și Emma Porio, cu reprezentanți ai diverselor asociații naționale: Yazawa Shujiro (Asociația Sociologilor din Japonia), Dang Nguyen Anh (Institutul de Sociologie, Academia Vietnameză de Studii Sociologice), Ruchira Ganguly-Scrase (APSA), Michelle Shieh (Societatea Sociologilor din Taiwan și Academia Sinica), Mohamed Tavakol (Asociația de Științe Sociale din Iran), Vineeta Sinha (Universitatea Națională din Singapore) și Surichai Wungao (Congresul Sociologilor Thaiandezi). ■

> Mișcări globale, revendicări naționale

de Benjamín Tejerina, Universitatea din Țara Bascilor, Spania, Președinte al RC48 (Mișcări Sociale, Acțiuni Colective și Schimbări Sociale) și membru al Comitetului Executiv ISA, 2010-2014

*O fabrică abandonată transformată în centru de educație în cartierul Lanús (Buenos Aires, Argentina).
Fotografie de Benjamín Tejerina.*

Studiile despre acțiunile colective și mișcările sociale au fost receptate cu un interes deosebit în ultimele decenii, lărgind aria cunoștințelor despre emergența, consolidarea, impactul și apogeul acestora. Pentru a se putea confrunta cu caracterul lor cameleonic, sociologia a dezvoltat noi instrumente investigative.

Începând din decembrie 2010, asistăm la o continuă serie de proteste care au ocupat pașnic spațiul public

și au avut drept țintă regimuri fie cu caracter democratic dubios sau clar autoritar. Țări ca Tunisia, Egipt, Maroc, Yemen, Bahrain, Israel, Spania și Statele Unite ale Americii au experimentat cel mai intens aceste valuri de mișcări sociale de ocupație. În unele cazuri, forța mobilizării pașnice a fost suficientă pentru a produce schimbări sociale substanțiale, în timp ce în alte cazuri reapariția și intensificarea folosirii violenței au prevalat. Peste tot rezultatele sunt incerte și sunt supuse unei examinări atente de către numeroși experți. Mișcarea s-a răspândit ca un virus din țară în țară, prin rețelele sociale care i-au amplificat impactul prin intermediul distribuției largi de imagini în toată lumea pe Internet. Manuel

Castells a numit-o pe bună dreptate „mișcarea socială internaută”.

Pentru a examina acest val al mobilizării sociale, RC48 (Comitetul de Cercetare a Mișcării Sociale, Acțiunii Colective și Schimbării Sociale), în colaborare cu RC47 (Clasele Sociale și Mișcările Sociale), a organizat o conferință internațională „De la social la politic. Noi forumuri de mobilizare și democratizare” în Bilbao, în februarie 2012. Eseurile despre mobilizarea din Africa de Nord, țările arabe și Europa de Sud au fost publicate de RC48 și de Universitatea din Țara Bascilor. Acestea pot fi descărcate de la http://www.identidadcolectiva.es/ISA_RC48/

De-a lungul anului trecut, cea mai importantă activitate a RC48, din toate punctele de vedere, a fost organizarea a aproximativ douăzeci de sesiuni de prezentări, discuții și dezbateri în jurul mesei rotunde la ISA, în cel de-al doilea forum de sociologie în perioada 1-4 august 2012, în Buenos Aires. Aceste sesiuni au creat oportunitatea de a învăța despre noi tendințe și abordări teoretice în domeniul mobilizării și schimbării sociale, explorării rolului creativității și emoțiilor precum, și a modului în care acționează cei ce sunt implicați în protest; de a analiza reprezentarea vizuală a in justiției și excluziunii, a înțelege relațiile dintre știință, tehnologie și mobilizare socială și, mai presus de toate, de a face auzite vocile cetățenilor latino-americani de rând.

Aici aș dori să subliniez contribuțiile teoretice ale studiilor care s-au focalizat pe mișcările sociale din Argentina, Chile, Brazilia, Columbia, Mexic, Bolivia și Ecuador. Acestea au inclus mișcările piqueteros, ale studenților și oamenilor cu dizabilități, familiilor victimelor violenței politice, tinerilor negri, muncitorilor fără pământ, oamenilor fără locuință, precum și dificultățile claselor muncitoare din diferite zone, dificultățile de a reabilita fabricile abandonate, dificultățile comunităților indigene și cele legate de traficul uman. Adunarea de la Buenos Aires ne-a permis atât să ascultăm, cât și să discutăm față în față despre mișcările puțin cunoscute în exteriorul Americii Latine, dar care au avut influențe importante în procesul de democratizare și lupta

împotriva in justiției sociale. În plus, aș mai dori să mulțumesc colegilor de la Universitatea din Buenos Aires și de la Institutul „Gino Germani”, care au reușit să faciliteze contactul direct cu comunitățile și fabricile redeschise. Numeroase studii prezentate în sesiunile organizate de RC48 în „Buenos Aires Forum” pot fi găsite în cartea editată de B. Tejerina și I. Perugorria, și-anume Mișcări globale, Revendicări naționale: Mobilizarea pentru o democrație reală și justiție socială. ■

> Participarea tinerilor la Națiunile Unite

de Jovanni Rodriguez, Colegiul de Justiție Criminală John Jay, New York, SUA

În 2012 am devenit primul tânăr reprezentant al Asociației Internaționale de Sociologie după ce Departamentul de Informație Publică al Națiunilor Unite (DPI) a reacționat la ideea necesității prezenței tinerilor în cadrul Națiunilor Unite. Pe măsură ce problemele sunt dezbătute și discutate, punctele de vedere variază în funcție de identitatea națională, rasă și gen; totuși, diversitatea vârstei este rar luată în considerare. Deoarece probleme foarte controversate sunt discutate ca parte a obiectivului de schimbare și reformă, excluderea tinerilor poate fi în detrimentul multora dintre inițiativele ONU. Scopul implicării tinerilor este pozitiv în sine întrucât creează susținători viitori pentru cauzele importante ale ONG-urilor și ONU. De asemenea, generația tânără poate ajuta activiștii să lupte pentru cauzele lor prin noile tehnologii de a informa publicul și de a crește nivelul de conștientizare în rândul acestuia.

În martie 2012, am participat la un briefing al DPI/ONG care a inclus un student al Colegiului Felician în cadrul unui grup de discuții cu privire la folosirea celor mai simple metode de a filtra apa, pentru a promova egalitatea de gen. Deși prezența rară a unui tânăr a fost inspirațională, a fost vizibilă deconectarea imediată din partea publicului, atunci când aceasta a încercat să folosească Facebook. Publicul nu a răspuns la instrucțiunile de a-și „scoate” telefoanele iar o femeie mai în vârstă a declarat: „Eu nici măcar nu știu cum să scriu un mesaj”. În timp ce tinerii pot fi obișnuiți să folosească rețelele

sociale ca o modalitate de a atinge obiectivele ONG-urilor, activiștii de azi nu împărtășesc aceeași familiaritate cu metode moderne de dezvoltare a conștientizării problemelor.

Este important să motivăm tinerii să se implice în mișcările ONU întrucât rețelele sociale și tehnologia pot fi folosite în nenumărate feluri spre beneficiul ONG-urilor. Cu toate acestea, pentru a implica tinerii cu succes și a ne folosi experiența, trebuie mai întâi să fim capabili să înțelegem problemele. Unul dintre primele evenimente ONG la care am participat, a discutat sexualizarea copiilor, deoarece anumite organizații încearcă să stabilească educația sexuală ca fiind un drept al omului. Atunci când au fost prezentate opinii negative față de homosexualitate și educația sexuală în școala primară, am realizat cât de improbabil era ca o astfel de discuție să fie de interes pentru generația mea. Există două moduri de a pierde interesul nostru, al tinerilor: prin a ne plictisi sau a ne ține morală.

Prăbușirea acestui zid invizibil care separă activiștii ONG-urilor de mișcările aflate în creștere ale tinerilor ar putea oferi ONU ce este cel mai bun din ambele grupuri, lucru care nu poate decât să fie în avantajul eforturilor umanitare pentru schimbare și reformă. ■

> Adevărații Bedik

de Eryn Snyder, Universitatea Temple, SUA

Eryn Snyder a primit în 2012 Premiul în Memoria lui Rachel Tanur pentru Sociologie Vizuală. Premiul este acordat bianual de către Consiliul de Cercetare în Științe Sociale, pe baza unor granturi de la Fondul Familiei Mark. Membrii Grupului Tematic de Sociologie Vizuală al ISA (TG05) formează juriul pentru acordarea premiului, iar TG05 a găzduit ceremonia de premiere în cadrul reuniunilor ISA din 2008. Mai multe informații despre Premiul în Memoria lui Rachel Tanur pot fi găsite la <http://www.racheltanurmemorialprize.org>.

De patru până la șase ori pe zi, femeile Bedik din Sud-Estul Senegalului transportă apă dintr-o fântână din apropiere până la comunitatea lor. Picioarele lor au trasat poteci în pământul roșu și au netezit rocile de-a lungul drumului până la satele lor din munți. Într-o după-amiază toridă în satul Indar, câteva femei m-au invitat să mă alătur lor pentru a face fotografii. Mergând printre ele, în vreme ce mergeau și vorbeau pe îndelete, am făcut această poză cu Denise și Marie. Imaginea face parte dintr-un proiect etnografic mai amplu privind turismul cultural în satele Bedik. Fotografia colaborativă a fost folosită

pentru a explora modul în care oamenii Bedik doresc să-și reprezinte cultura pentru turiști și modul în care aceștia vizualizează identitatea Bedik. Sătenii m-au sfătuit să fac poze cu femeile Bedik purtând haine și coafuri tradiționale, îndeplinind sarcini uzuale. De aceea, nu am fost surprinsă de faptul că această fotografie a Denisei și Mariei a devenit o favorită printre Bedik. Totuși, am fost intrigată când sătenii pretindeau categoric că aceste femei sunt “le vrai Bedik” – adevărații Bedik.

Această imagine susține percepția, chiar dacă una iluzorie, că satele Bedik au rămas necorupte de către forțele globalizării. Mai mult decât atât, fotografia este un

ecou al fetișizării muncii femeilor, în care motivul femeii purtătoare de apă a devenit sinonim cu autenticitatea africană. Numindu-le pe Denise și Marie “vrai Bedik,” comunitatea Bedik își definește, de asemenea, autenticitatea compatibilă cu patrimoniul ei cultural, în care femeile sunt titularii respectabili ai cunoașterii culturale. Poziționarea repetată a trupurilor lor cu spatele către aparatul de fotografiat creează un anumit anonim, reprezentând puterea tuturor femeilor Bedik și, prin extensie, rezistența culturii Bedik. Imaginea arată că, în timp ce femeile Bedik poartă pe umeri greutatea autenticității de gen, ele o fac cu pricepere și forță. ■